

ÉLETTÜNK

XXIII. évf. 1. szám (23. Jahrg. Nr. 1.)

Az európai magyar katolikusok lapja

1991. január.

Vasárnapi gondolatok

**AZ ÉVKÖZI ELSŐ VASÁRNAPRA
URUNK MEGKERESZTELKEDÉSE**
(január 13)

Mielőtt Jézus megkezdte működését, Keresztelő János azt hirdette: „Aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam sarusziját”. (Mk 1,6b—7)

Keresztelő János nem ismerte Jézust. Tudta azonban isteni kinyilatkoztatásból, hogy nemsokára eljön a megváltás művét beteljesítő. Milyen belső izgalommal várhatta az órát, a percet, amikor szemtől szembe állhat vele. Mi hogyan várjuk a személyes találkozás percét?

A hatalom nagyon nagy szerepet játszott abban az időben. Nem mindenki — mondhatnánk, nem akárci — volt méltó egy királyi embernek sarusziját megoldani... Hát még az „isteniembernek”? Mi mire vagyunk, mire találhatunk méltónak?

Szolgák kötelessége volt meghajolva szolgálni. A meghajlás és a lehajolva szolgálás a hatalmas úr nagyságát ismerte el maga fölött. Elismerjük-e Isten hatalmas létét magunk fölött?

AZ ÉVKÖZI 2. VASÁRNAPRA
(január 20)

(... A Keresztelő így szól: „Íme, az Isten Báránya”.) Mihelyt két tanítványa a szavakat hallotta, követte Jézust. (Jn 1,37b)

Keresztelő János tanítványai is várták a Messiást. Amikor mesterük kiejti a kinyilatkoztatás szavait, olyan kíváncsiság vesz erőt rajtuk, hogy egyszerűen utána mennek. A (helyes) kíváncsiság is elvezethet Istenhez. Az sem kizárt dolog, hogy Isten kegyelme indította a kíváncsiságot, s azzal együtt a két tanítványt útjára — Jézus után.

Krisztus követése nem nyugodhat egyedül emberi motívumokon, — például a kíváncsiságon. Oda több kell. Krisztus követése néha — úgy érezhetjük — embertelenül nehéz. Csak Isten segítségével lehetséges.

Emberi vonalon meg kell tennünk mindent, hogy „istenimotívumok” is gyakoroljanak hajtóerőt a Krisztus-követésben. Tisztában vagyunk-e motívumainkkal?

AZ ÉVKÖZI 3. VASÁRNAPRA
(január 27)

Amikor Jézus a Galileai tenger mellett járt, látta, hogy Simón és András hálót vetnek a vízbe... Fölszólította őket: Kövessetek! (Mk 1,16—17a)

Minden embernek van olyan „tenger”, amely életét befolyásolja, talán biztosítja kenyérért, élményt ad, esetleg pihenésül szolgál. A tengerparton járás

(Folytatás a 2. oldalon)

Püspöki körlevél a külföldi magyar katolikus hívekhez

Kedves magyar testvéreim!

Ismét itt a karácsony és az 1991-es év új reményéseket hordoz magában. Az elmúlt évben annyi minden történt a világban, amit nem lehet emberi módon megmagyarázni, hogy ebből megtanultuk, ki is tulajdonképpen a történelem Ura, aki kezében tartja a népek sorsát.

1991-ben nagy jelentőségű események fognak történni magyar hazánkban, melyben nekünk, külföldön élő magyaroknak is részt kell vennünk. Májusban Mindszenty hercegprímás hamvait fogjuk hazaszállítani az őt megérdemlő nyughelyre, az esztergomi bazilikába. A magyarság újkori nagy számúzóttja és a

szívünk az Életadó Szentlélek tüzevel! Akkor nem kellene megijednünk az élénk tornyosuló nehézségektől. „Életünk Krisztus”, és aki Hozzá kapcsolja életét, annak jövője biztosítva van.

Mindkét ünnepségre a külföldi magyar katolikusok meghívást kaptak rajtam keresztül a magyar püspöki kartól. Remélem, hogy sokan részt tudnak majd venni akár az egyik, akár a másik, vagy talán mindkét eseményen is. Azok pedig, akik a világban szétszórva figyelik majd távolról az ünnepségeket, legyenek meggyőződve arról, hogy Krisztusban mindnyájan együtt örvendezünk, ha beléje vagyunk gyökerezve és hűek maradunk szent hagyományainkhoz.

Az elmúlt év folyamán alkalmam volt számos magyar közösséget meglátogatni Európában és Észak-Amerikában. Nagy örömmel láttam mindenfelé az emigráns magyarok lelkesedését és hűségét, és láttam, hogy a sok nehézség közepette is milyen szépen megállták a helyüket a nagyvilágban. Különösen meghatott, hogy mennyire szívükön viselik az otthoni magyarság sorsát, amelyért hajlandók áldozatokat is vállalni. Részletesebb beszámolót lelképásztori látogatásaimról egy más alkalommal fogok közölni. A tavasz folyamán Dél-Amerikában és Ausztráliában élő testvéreinket szeretném meglátogatni, valamint ismét néhány európai közösséget is.

Karácsonyra és az új esztendőre minden magyar testvéremnek kívánom és kérem annak a Jézusnak a szeretetét, aki vándorlásunk társa lett, hogy életünk legyen és bőségben legyen!

A mi Urunkban:
1990. december 1.

+ MIKLÓSHÁZI ATTILA SJ
a külföldi r. k. magyarok püspöke

KIRÁLYOK IMÁDÁSA:

Kéziratos lap (1460 körül). Karlsruhe, Bádeni Tartományi Könyvtár.

Titokzatos tervét természetesen nem látjuk át, csak elámulunk a meglepetésében, és megerősödünk a belévetett bizalmunkban. Ezért bizalommal és optimista módon nézünk a jövőbe, akkor is, ha a nehézségek leküzdése sok áldozatot kíván még. De mi tudjuk, hogy csak áldozatos munkával lehet országot és egyházat építeni. A magyar nép ezeréves történelme megtanított minket arra, hogy ne várjunk könnyű megoldást, hanem dolgozzunk meg becsületesen a szebb jövőért. Karácsony ünnepén gondoljunk arra, hogy a mi Urunk Jézus sem a könnyű utat választotta, amikor eljött közénk, hogy életünk társa legyen, és így vezessen el minket az igazi életre.

szétszórt magyarok pásztorára végre hazatérhet szeretett hazájába. Ez az esemény alkalmat ad nekünk, hogy újra fellevenítsük impozáns alakját és kövessük példáját, útmutatását: Álljunk hűségesen, mint ő, Istenért, Egyházért, magyarságunkért ott, ahova minket a Gondviselő Isten elvezetett.

A másik egyedülálló esemény augusztusban lesz, amikor a Szentatya Magyarországra látogat. Szítsa fel bennünk ez a pápai látogatás a magyarok hagyományos, Szent Istvánra visszamenő tiszteletét Róma püspöke iránt, de még inkább újuljunk meg keresztény meggyőződésünkben, melyet a magyar püspöki kar jellegje, így fejezett ki: „É l e t ü n k K r i s z t u s !” Mind egyéni, mind nemzeti fennmaradásunknak ez a titka: életünket Krisztushoz kapcsolni, mert Nála nélkül semmit sem tehetünk, viszont mindenre képesek vagyunk az Ő erejével. Életünknek Ő a forrása, fenntartója, gazdagítója. Bárcsak felismerné a magyar nép, milyen óriási ajándék ez az élet és mennyire szép lehet ez az élet! Akkor nem kellene attól félnünk, hogy elfogy a magyarság a népek tengerében. Bárcsak felismernénk, hogy a pusztá léten felül milyen értéket ad nekünk a krisztusi élet, melybe belelejtődtünk, keresztségünk által és amelyet szüntelenül táplál maga az Úr Jézus az Ő szent testével és vérével az eukarisztiában. Bárcsak megtanulnánk értékelni a szentmisének életadó tanítását és erejét! Bárcsak telne el

RÉGI ÚJÉVI KÜSZÖNTŐ

Gyászba borult napunk megújult,
Siralmas észendők elmúlt,
Szívünk teljes víg örömmel,
mert észendők ezennel
megújult.

Jertek, mi is lássuk Urunkat,
hajtsuk meg előtte magunkat,
hogy többször is ily időkre,
holnapokról esztendőkre
virradjunk!

Virraszon fel, sok jót áraszon,
minden bajt tőlünk távoztasson,
bor-búzával ékesítsen,
határaink áldással hintsen,
bővítsen.

A T A R T A L O M B Ó L:

- „A LIBERALIZMUS ÚJJÁÉLEDÉSE MAGYARORSZÁGON”. — MUNKA-TÁRSUNK BESZÉLGETÉSE P. LUKÁCS LÁSZLÓVAL, A VIGILIA ÉS AZ ÚJ ÉMBER SZERKESZTŐJÉVEL
- A TANÍTÓ EGYHÁZ ÉS A TEOLÓGIA — 2. RÉSZ: AZ IGAZSÁG MINT ISTEN AJÁNDÉKA
- GONDOLATOK A NAGY ISMERETLEN KÉPMÁSÁRÓL
- 25 ÉVE NYITVA AZ ABLAKI — VALOGATÁS A II. Vatikáni Zsinat TANÍTÁSÁBÓL
- HOGYAN MŰKÖDÖTT AZ EGYHÁZI „ELHÁRÍTÁS”?
- OLVASÓI LEVÉL: SZENT VOLT-E MÓCSY ATYA?
- MAGUNKRÓL — RÖVIDEN

† P. dr. Kozma György SJ

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

A tanító egyház és a teológia (2)

AZ IGASZSÁG MINT ISTEN AJÁNDÉKA

A hit kongregációjának a tanítóegyház és a teológiáról szóló instrukciója a bevezetésben és az első fejezetben az igazságról mint Isten ajándékáról beszél.

Az igazság nem egyéb mint a valóságnak megfelelő ismeret. Ha úgy ítélem meg a dolgokat, ahogy valóban vannak, akkor igaz az ítéletem, akkor bírom az igazságot. Ha azt állítom, hogy Amerika nem létezik, akkor téves az ítéletem, ha úgy ítélem, hogy Amerika létezik, akkor igaz.

Tágabb értelemben minden igazság forrása Isten. Isten teremtette a világot, ő teremtette az embert. Értelmünket, mellyel a dolgokat megítéljük, tőle kaptuk, tehát neki köszönhetjük, hogy emberek vagyunk, neki köszönhetjük, hogy értelmünkkel az igazságot megismerhetjük.

Amikor azonban a római instrukció az igazságról mint Isten ajándékáról beszél, nem erre az ajándéka gondol, hanem Isten különleges ajándékára utal, melyben Jézus kinyilatkoztatása által részesülünk. Erről az igazságrólmondotta Jézus: „Ha kitartotok tanításom mellett, valóban tanítványaim vagytok, megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz titeket” (J 8,31). Minden igazság felszabadít minket a tévedés, a tudatlanság sötétsége alól, de a krisztusi igazság felszabadít bennünket oly értelemben, hogy a bűn sötétségéből az igazi élet fényességébe vezet. Természetes értelmünkkel sok mindent megismerhetünk, a tudományok is nyilvánvalóan gazdagíthatják ismeretünket, de igazában csak akkor vagyunk szabadok, ha életünket Istenhez irányítjuk. A természetes tudás sok mindent felvilágosít minket, csak azt nem mondhatja meg, miért vagyunk,

honnét jövünk, hová megyünk, hol találhatjuk meg éniünk igazi kiteljesedését, boldogságunkat. Krisztus nem tudományos igazságokat akart nekünk kinyilatkoztatni, hanem az élet igazságát. Jellemző erre nézve e kijelentése: „Én vagyok a világ világossága. Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé az élet világossága” (Jn 8,12).

A kinyilatkoztatott igazságok tehát Isten szeretetének az ajándékai a bűnben tévelygő ember számára. Céljuk nem a tudományos kutatás, hanem az emberek örök üdvössége. Jézus az egész emberiséget az örök üdvösségre akarta vezetni és ezért alapította egyházát. Az egyház feladata ezt a felszabadító igazságot az idők végéig megőrizni és terjeszteni. Az egyházat Isten választott népének tekinthetjük, melynek a küldetése, hogy a világ világossága és a föld sava legyen. Krisztus meg is ígérte, hogy egyházával a világ végéig marad és elküldi a Szentlelket, aki majd fokozatosan bevezeti az általa tanított igazság teljesebb és mélyebb ismeretére. Krisztus a földi élet útján zárandokló egyháznak vezetőket adott, azaz az apostolokra és utódaikra bízta egyháza irányítását. Ezeknek a legfőbb feladatuk a krisztusi igazságokat sértetlenül megőrizni és tévedésmentesen tanítani. Ez annyit jelent, hogy nem demokratikus, hanem hierarchikus struktúrát adott egyháznak. Az apostolok a vezetők, a pásztorok, a hívek pedig a vezetettek, a juhok, akik pásztoraikban felismerik főpásztoruk, Jézusnak a szavát. Juhok és pásztorok, mindezek csak képek. De kifejezik, hogy a hívőknek hallgatniuk kell a pásztorok szavára, és a pásztoroknak ügyelniük kell, hogy ne saját maguk emberi bölcsességét, hanem Jézus üdvözítő igazságait hirdessék. Az

irányítás, a vezetés ugyanis tanítással, igazsághirdetéssel történik. Ezért is nevezük az apostolok és utódaik összességét tanítóegyháznak. Nem annyit jelent ez, hogy a tanítóegyház tagjai szabadon rendelkezhetnek az krisztusi igazságok felett, kell, hogy maguk is elsősorban Isten igéjének engedelmes hallgatói, bensőséges ismerői, ihletett és meggyőződött hirdetői legyenek.

Az instrukció azáltal, hogy a tanítóegyház feladataira rámutat, egyben tisztázza a teológia természetét és feladatát is. A teológia ugyanis nem egyéb, mint a kinyilatkoztatott igazságok mélyebb ismerete. Erre az ismeretre az

egyháznak mindig, főképpen azonban — jegyzi meg az instrukció — nagy szellemi és kulturális átalakulások idejében szüksége van. Kezdetben gyakorlatilag maguk a püspökök voltak a teológusok. Pásztorális munkájuk növekedése aztán szükségessé tette, hogy a hitigazságok rendszeresebb, tüzetesebb tanulmányozását másokra, a hivatásos teológusokra bízzák. A teológusok mint olyanok Krisztustól semmi küldetést nem kaptak, a szentírás nem is beszél róluk. Létezésüket a tanítóegyháznak köszönhetik. Ezért nem alkothatnak mintegy egy másik, parallel tanítóegyház, mert maguk is a tanítóegyházról függenek. Az instrukcióban ez azáltal is kifejezésre jut, hogy a Szentszék nem a teológusokhoz, hanem a püspökökhöz és csak általuk a teológusokhoz intézi nyilatkozatát. (Folytatjuk)

Hogyan működött az egyházi elhárítás?

Csak az utóbbi hetekben derült ki — miután az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) megmaradt irattára részben hozzáférhetővé vált — hogy a Belügyminisztérium állambiztonsági főcsoportfőnöksége külön osztályt működtetett, amely az „egyházi elhárítással” foglalkozott, szorosan együttműködve a rosszemlékű ÁEH-val. Erről olvastunk a „168 óra” október 16-i számában „Besűgés és lejáratás” címen figyelemreméltó cikket. Ebből adjuk közre az alábbi részleteket.

„A belső elhárításon belül a III/III-1-es jelzést viselte az egyházügyi osztály. Ez három alosztályra oszlott: az A jelű a római katolikus, a református és az evangélikus egyházra állt rá; a B jelű a felosztott szerzetesrendekkel, hivatásuktól eltöltött papokkal, egykor hitükért bebörtönzöttekkel ügyködött; míg a C jelű a kisebb egyházakkal és a szektákkal foglalkozott” (...) A három alosztály személyi állománya 48 főből állt, ehhez hozzájött minden megyében egy 2—4 fős egyházügyi „csapat”, (tehát még mintegy 60 fő), amely a helyi rendőrkapitányság épületében székelt. Ezek a számok természetesen csak azokra értendők, akik „belügyi szempontból” nyíltan foglalkoznak az ügyvel. Maga az osztály „leginkább hálózati személyekkel, magyarán spicikkel dolgozott” — írja a cikkíró, majd példával is szolgál: „Csupán a Néphadsereg utcai osztály mintegy 50—70 besűgővel tartotta a kapcsolatot. A teljes egyházügyi besűgőhálózat létszáma mintegy 150 volt. Ezek részint papok voltak, részint közvetlen környezetükből kerültek ki.

Természetesen technikai módszerekkel is folyt egyházi adatgyűjtés: telefonhallgatással, levéllelőrzéssel, szobahallgatással, videofelvételek készítésével. Ilyen úton-módon gyűjtöttek például egyházi személyekről olyan kompromittáló adatokat, amelyek segítségével — szükség szerint — az érintetteket rá tudták bírni információk szolgáltatására, vagy más együttműködésre a BM III/III-1 osztályával vagy az ÁEH-val.

A legaktívabb beépülés és megfigyelés tárgya a római katolikus egyház volt. (...)

Az egyházügyi elhárítás területén is alkalmazták a klasszikus titkosrendőrségi módszereket. (...) E módszerek arra irányultak, hogy a 'szocialista államrendre veszélyes' egyéneket, csoportokat, mozgolódásokat, közösségeket valamilyen módon megosszák, lejárassák,

befeketítsék, illetve működésüket lehetetlenné tegyék. Ennek módszere lehetett például a különféle dezinformációs hírek, anyagok, művi (azaz kitalált, Szerk.) bizonyítékok szisztematikus terjesztése. Módszer volt az is, hogy valakit beépítettek ezekbe a közösségekbe s az illető bomlasztó tevékenységet végzett.

Az egyházügyi elhárítás is, mint a teljes elhárítás egésze, totális jellegű volt. Eszerint mindenféle egyházat folyamatosan, módszeresen megfigyeltek. Ez csak az átfogó szűrő volt. Amikor a szerv figyelmét valamilyen jelenség felkeltette, elkezdtek az „ügyvel” külön is foglalkozni”. (...) Hogy ez mit jelentett, azt olvasóink is sejtethetik.

Egyházmegyei fórum

Groer bíboros, bécsi érsek az egyházi megújulás és az egyházon belüli feszültségek megoldása céljából, érdekes és eddig egyedülálló kezdeményezéshez folyamodott: egyházmegyei fórumot hívott össze, amelyen a helyi egyházak, szervezetek és intézmények 210 megválasztott képviselője vett részt. Az október végén megnyílt találkozót alapos előkészítés előzte meg. Az egyházmegye hívei mintegy nyolcezer kérést, javaslatot nyújtottak be a fórum keretében megbeszélésre kerülő kérdések kapcsán. A legfontosabb témák: a hívek részvétele az egyház életében, különösképpen a püspöki kinevezésekben; az egyházi vezetőség és a hívek közti szorosabb kapcsolatok; a nők helyzete és szerepe az egyházban; házasság, család, ifjúság; az egyház szerepe a szociális munkában; állam, társadalom, politika és az egyház; ökológia, menizmus, lelkiesség, és végül az egyházi adó problémája. Az egyházmegyei fórum első ülészaka október 27-én ért véget. A kiküldött üzenettel fordultak a bécsi egyházmegye híveihez, amelyben megállapítják, hogy megbeszéléseiket az egyházhöz tartozás öröme és az iránta való szeretet sugallta és ebből táplálkozik a kritika is. Megállapodtak abban, hogy az 1991 őszén tartandó második ülészak négy témakörrel fog foglalkozni: „Közös felelősség az egyházért” — „Házasság és család” — „Fiatalok” — „Nők az egyházban”. Groer bíboros, aki a római püspöki szinoduson való részvétele miatt nem lehetett jelen a megbeszéléseken, örömet fejezte ki a fórum által elért eredmények felett. (Kathpress)

VASÁRNAPI GONDOLATOK (Folytatás az első oldalról)

sok cselekménynek, változásnak lehet alapja: sokat „lát” ott az ember.

Simon és testvére András mindnapos (megszokottan szürke) tevékenységét végzi. Nem is ügyelnek Jézusra, nem is sejtik, kicsoda. Vetik az egyszínű hálót az egyhangú habokba. Fogalmuk sincs a következő pillanat nagyszerűségéről...

Egy hangot hallanak: „Kövessetek”. Nem hatalmaskodó hangon, de felszólító nyomatékkal. Ebben a pillanatban érzik: ezt a hívást követniük kell! Benneük mozdul valami...

AZ ÉVKÖZI 4. VASÁRNAPRA (február 3)

A kafarnaumi zsinagógában volt egy tisztátalan lélektől megszállt ember. Ilyeneket kiabált: „Mi közünk egymáshoz, Názáreti Jézus?...”

A tisztátalan léleken abban az időben az ördögöt értették, aki megszállt egy embert és hatalmába kerítette.

Általában jóstehetséggel párosult egyrészt, másrészt többfajta betegség nyilvánulhatott így meg (pl. epilepszia). Mindenképpen félték tőle: a sátán miatt, jóstehetsége miatt és betegsége miatt. Félték különösen azok, akiknek okuk volt rá...

Érdekes tényként mesélik misszionáriusok, hogy olyan népeknél, ahol hisz-

nek ma is az „ördögi megszállottság” tényében, fellép ilyen jóstehetségű (és minden valószínűség szerint beteg) ember helyenként. Néha gátolja, néha segíti a misszionáriusok munkáját. „Felvilágosult” világunkból kibált ez a fenomén, hacsak nem a valódi jóstehetségben nyilvánul meg.

Kérdését viszont mi is feltehetjük és meg is kell válaszoljuk: „Mi közünk egymáshoz Názáreti Jézus?...”

AZ ÉVKÖZI 5. VASÁRNAPRA (február 10)

„Napnyugta után odahordták Jézushoz a betegeket és a gonosz lélektől megszállottakat”. (Mk 1,32)

Szélesebben terjedt el a hír a helységben: Jézus meggyógyította Simonnak lázasan beteg anyósát egy szempillantás alatt. Mindenki elindult Jézushoz. Vitték a betegeket is. S mi?

Akkoriban nem volt ismert fogalom a lelki betegség. A „gonosz lélektől megszállottak” alatt ezeket is értették. Úgy érezték: Jézus minden betegséget képes meggyógyítani. Nem tévedtek — ha a Jézusba vetett hit elégséges volt...

Az anyós-gyógyítás csodája szárnyakat adott az emberek hitének. Mai csodák — tisztelet a kivételnek — inkább kételkedést, gyakran hitetlenkedést váltanak ki, vagy tagadást.

Kinek milyen az Istenbe vetett hite...

Fejős Ottó

A liberalizmus újjáéledése és az Egyház

P. dr. Lukács László piarista atya, a kegyesrend Hittudományi Főiskolájának tanára, a Vigilia és az Új Ember szerkesztője, a Magyar Püspöki Kar Tömegkommunikációs Irodájának vezetője előadást tartott Münchenben a liberalizmus magyarországi újjáéledéséről a KMÉM helyi csoportjának rendezésében. Ebből az alkalomból az Életünk munkatársa, Kovács K. Zoltán arra kérte, hogy az újesztendő küszöbén tájékoztassa olvasóinkat a magyarországi katolikus értelmiség életének néhány jelenségéről.

Életünk: Milyen múltból átnyúló gondokkal és milyen tervekkel indul a magyarországi katolikus értelmiség az új évtizednek?

Lukács: Megállnék a fogalomnál „magyar katolikus értelmiség”. Nagyon nagy öröm elmondani azt, hogy túlélte ezt a négy évtizedet egy katolikus értelmiségi réteg is, holott éppen a marxista kulturális egyeduralom miatt természetesen a legnagyobb szorítás éppen a katolikus értelmiséget érte. Az elmúlt négy évtized során az értelmiség vezető rétegét — akarta, nem akarta — marxistának kiáltották ki és nagyon nehéz volt ez alól kibújni. Ez elsősorban a humán műveltségű értelmiségre vonatkozott. A műszaki pályán működők szabadabban mozoghattak.

É: És a meghagyott 8 szerzetesi gimnázium növendékei? És emellett van a magyar értelmiségnek egy rétege, amely még az egyházi iskolák államosítása előtt végzett és éppen most jelentkezik az alumnus, öregdiák mozgalmakban?

L: Igen, magam is több mint 20 évet tanítottam a kecskeméti gimnáziumunkban, az utolsó 10 évben igazgatóként, tehát magam is nevelője voltam ennek az értelmiségnek. De éppen ezzel kapcsolatban kell rámutatnunk egy nagyon fontos tényezőre: miután a kultúra, egyáltalában a humán tudományok, a társadalomtudományok a marxizmus által kiszajátított oktatási terület volt évtizedeken keresztül, mi mint az egyházi iskolák nevelői, magunk is egyszerűen a diákjaink jövőjének a biztosítása érdekében igyekeztünk őket a műszaki pályák felé irányítani, hiszen ezek a pályák szabadabbak voltak. Ennek a folyamatnak mára értek meg a nagyon káros következményei, hiszen tulajdonképpen hiányzik az a humán értelmiség, amely akár a politikában, akár a gazdasági vagy kulturális életben szerepet tudna vállalni a nemzettől szolgáltatásban. Létszámban sokkal kevesebben vannak, mint amekkora igény lenne rájuk. Ezt

Szabálytalan búcsúsorok

Egész München, — igazából mindenki aki ismerte, (tehát szerette is) megrendülten vette a hírt, hogy Kozma atya Innsbruckban súlyos szívmitét után hirtelen elhunyt. Közlebbi munkatársai, barátai tudtak ugyan régóta kínzó szívbetegségről, halála mégis váratlanul ért bennünket. Külsején nem is látszott betegség nyoma, — jó szem kellett hozzá, hogy észrevegye szeme körül a sötétedő árnyékokat. Utolsó pillanatáig szakadatlanul dolgozott, végezte napi munkáját, megtartotta szokott életvitelét, még finoman ironikus humorát is. Komolyan gondolom: csak a példátlan fegyelmével párosult állandó lelki-szellemi erőnlét tette képessé a munkára, inkább mint megbízhatatlan, romló szíve. Szerkesztőségi üléseinken üres marad a helye; íróasztalától — ha szabad így fogalmazni — „egyenesen” került a műtőasztalra. Elsuttogott imádság közben, mély-mély álomba merülve lépett át a Nagy Kapun — hitünk szerint az örök lényességbe. És ez a tudat enyhületet adhat fájdalunkra. Isten veled!

Szamosi József

jól láttuk, amikor a hitoktatás elindulásánál hitoktatókat kerestek. A negyven évig tartó kontraszelekció következtében ma például kevesebb keresztény pedagógus dolgozik az iskolákban, mint amekkora a keresztények aránya a társadalomban. De hiányzik a keresztény pedagógus nemcsak az egyházi, illetve a keresztény iskolák számára, hanem egyáltalában az iskolákban.

É: A Vigilia körül azonban mégis csak kialakult egy szűkebb értelmiségi közösség.

L: Ez nagyon nagy öröm is volt és ez volt a Vigiliának szerepe az elmúlt évtizedekben, hogy össze tudta gyűjteni a keresztény értelmiséget illetve mindazokat, akik függetlenül gondolkodtak, akik nem voltak hajlandók besorolni a hivatalos állásfoglalások mögé. És egy ilyen szeker-tábor szerepét tölthette be a Vigilia és valóban a legkiválóbb írók és költők tudtak megszólalni. Ami nagyon érdekes jelenség; miután nyílt formában nem jelenhettek meg a keresztény értékek, éppen a kultúrán keresztül tudtak szóhoz jutni például a Vigiliában, ahogy azt előbb említettük; tehát a kultúra közvetítésével, akár filmekben, akár költészetben, mégis csak gazdagítani tudták a magyar életet.

É: Volt-e ebben valami szerepe azoknak a folyóiratoknak és újságoknak, amelyek Nyugaton készültek katolikus jelleggel és hivatalosan vagy nem hivatalosan bejutottak az országba?

L: Mindenképpen. Az Illyés Gyula által megfogalmazott „Ötágú síp” értelmében. Ennek a ténynek, ennek a valószínűségnek megfogalmazása előtt is létezett és azt hiszem, hogy valahol a hajszálgyökereken keresztül az összetartozás érzése mindig is megvolt és kölcsönösen gazdagítani tudta egymást elsősorban az irodalom területén. Én magam is mint irodalmár, erről tudok leginkább beszélni. Tehát éppen azon a területen, amelyik odahaza nehezebb helyzetben volt, tudták kiegészíteni a hazai irodalmi életet.

É: Tanár úrnak több cikke jelent meg, előadása hangzott el a magyarországi egyház problémáiról és aggasztó képet festett az egyház helyzetről, ami nyilván azzal függ össze, hogy a szabadság visszatérésével jobban megmutatkoztak a sebek és a hiányok. Az esztendő elején azonban tekintünk egy kicsit előre. Tudna-e rámutatni biztató jelenségekre a hazai katolikus értelmiség életével kapcsolatban?

L: Csakugyan bennem is a borulátás, ami egy kicsit a magyarokra mindig is jellemző volt az elmúlt évek során. Többször kellett tapasztalni a hazai viszonyok között, hogy külföldiek és hazalátogató magyarok is elcsodálkoztak azon, miért nem vagyunk derülátóbbak. Talán azért nem, mert évtizedek alatt elszoztunk a derülátástól és reménykedéstől. Talán azért, mert okunk is volt és van az aggodalomra. De biztos, hogy jobban meg kellene keresnünk a remény forrásait. Érdekes, hogy a hit és a szeretet elleni bűnöket az emberek meg szokták bántani, meg is szokták gyönni, a remény elleni bűnöket nem szokták emlegetni. Azt hiszem, nagyon fontos

lenne, ha mi magyarok nagyobb reménységgel tudnánk a jövőbe nézni. A kérdésre konkrétan felelve: egyházunkon belül a reménység alapja elsősorban annak a fiatal keresztény értelmiségnek a megjelenése lehet, amely föld alatt vagy elrejtve, de az elmúlt egy-két évtized alatt mégis csak kifejlődött és egészen újfajta szellemiséget, gondolkodásmódot hozott az egyházon belül is. Ennek a rétegnek most lehetősége van arra, hogy ne csak álmaiban tervezgesen egy szebb magyar jövőt, hanem konkrétan is megvalósíthassa azt. Ha az egyház életében aktív szerepet kaphatnak, egész biztos, hogy a magyar egyháznak és a magyar társadalomnak is a gazdagodását fogják hozni.

É: Milyen tanulságokat mutattak a hittan-beiratkozások? És hogyan értékeli azt a mozgást, amely megindult az Országos Lelkipásztori Intézet körül?

L: E tekintetben a reményeket kissé szerte kell osztanom. Élt egy olyan várákozás, talán illúzióknak is mondhatnám, hogy a kereszténység, illetve a magyar katolikus egyház életét ma ott lehet folytatni, ahol 45 évvel azelőtt abahagytuk. Többek között a hittanbeiratkozások kapcsolatos tapasztalatok is ráébresztettek arra, hogy ez képtelenség. Időközben a világ nagyot változott, benne Európa is. Lezajlott egy olyan szekularizálódási folyamat Európában, amely természetesen Magyarországon is lejátszódott. Sokan azt gondolták, hogy az emberek csak azért nem járnak templomba, azért nem küldik a gyerekeiket hittanra, mert félnek. Most kiderült, hogy bizony egyéb okok is közrejátszanak az emberek magatartásában. Nagy részük elfordult a vallástól, vagy egyáltalában nem volt alkalmuk arra, hogy megismerjék a vallást, és bizony sokkal kevesebben jelentkeztek hittanra, mint ahogyan azt egyesek remélték. Tudomásul kell vennünk, hogy Magyarország épp oly missziós területté vált, mint Nyugat-Európa többi országa és a kereszténységnek nem a hatalom visszaszerzésével, hanem a missziós egyház tudatával kell a maga értékeit felkínálni a mai nemzedékeknek.

Ami a Lelkipásztori Intézet működését illeti, a II. Vatikáni Zsinat befejezésének 25. évfordulóját ünnepeljük és ez önvizsgálatra kell hogy indítsen bennünket is, ahogyan öt évvel ezelőtt, a Szentatya kezdeményezésére püspöki szinódust hívtak össze a 20 éves évforduló megünneplésére. Ez az ünneplés alkalmat adott az önvizsgálatra és azt a kérdést tette fel a szinódus résztvevőivel, hogy vajon hogyan lehetne a zsinat szellemét jobban átültetni az egyház életébe. Most, 25 évvel a zsinat befejezése után ezt a kérdést nekünk is fel kell tenni és ha erre nagyon summásan és egyszerűen akarok válaszolni, akkor azt kell mondanom: bizony sok körülmény hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországon a zsinat szelleme igazában nem járhatta át a magyar egyházat. Most kell elkezdennünk megvalósítani a zsinatot. Ebből a szempontból érzem rendkívül fontosnak a Lelkipásztori Intézet tevékenységét. Hiszen a zsinat által hozott új egyházképet, új lelkipásztori elképzeléseket meg kell ismertetni a magyar papsággal és át kell ültetni a magyar gyakorlatba. És ebben nagyon komoly munkát végezhet a Lelkipásztori Intézet.

(Befejező rész következő számunkban)

† P. dr. Kozma György SJ

1990. december 14-én, pénteken 14 óra 25 perckor az innsbrucki Egyetemi Klinika Szívsebészeti Osztályán életének 52. évében, a betegek szentségével megerősítve elhunyt P. dr. Kozma György SJ.

1939. október 27-én született Budapesten. A Piarista Gimnáziumban érettségizett, majd tanulmányait az esztergomi szemináriumban és a Budapesti Teológiai Folyóiratban. Esztergomban szentelték pappá 1963. június 16-án. Káplánként először 1964–71-ig Nógrádmegyeren, 1971–73-ig Érsekudvaron, végül 1973–75-ig a budapesti szentimrévárosi plébánián dolgozott.

1975-ben a sok zaklatás miatt (ifjúsági lelkészként foglalkozott a fiatalokkal, amit a rendszer következetesen üldözött) Ausztriába menekült. Az innsbrucki egyetemen 1978-ban egyházszociológiából doktori diplomát szerzett.

1978. október 1-én Kanadában belépett a Jézus Társaságba, a montreáli egyetemen tömegtájékoztató-tudományi diplomát kapott, 1981-ben lett kanadai állampolgár.

1982–84 között a Vatikáni Rádió magyar adásának szerkesztője volt, 1984 októberétől 1988 júliusáig az OMC bécsi szerkesztőségében dolgozott és mint jól képzett cserkésztestet rendszeresen foglalkozott a cserkészfiatalokkal.

A Jezsuita Rendben szokásos „Harmadik próbaév” után, 1989. április 1-től a müncheni Magyar Katolikus Misszió ifjúsági lelkészeként tevékenykedett és vezette a müncheni Szent Imre herceg cserkészcsapatot. Tagja volt az „Életünk” c. katolikus lap szerkesztőbizottságának. Fáradhatatlanul dolgozott, nem törődve egyre súlyosbodó szívbetegségével. 1990. december 12-én az innsbrucki Egyetemi Klinika Szívsebészeti Osztályán megoperálták, de elgyötört szervezete már nem tudott felépülni, december 14-én, 14 óra 25 perckor az Örök Hazába távozott.

„A jó harcot megbarcoltam, a pályát végigfutottam, hitemet megtartottam. Készen vár az igazság győzelmi koszorúja, amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindenkinek, aki örömmel várja eljövését.” (2 Tim 4,7–8)

Irgalmas Jézus, adj Neki örök nyugalmat!

A Müncheni Magyar Katolikus Misszió munkatársai nevében:

Dr. Cserhádi Ferenc plébános
Ft. Fehér István helyettes plébános

A németországi lelkészkedő papság nevében szomorú szívvel, de a feltámadásba vetett keresztény reménységgel búcsúzzunk:

Fejős Ottó főlelkész

*

Segíts Uram, hogy mindazok, akik arcom barázdáira vésett rovásírásodat megfejtik, mosolygó üzenetedet olvassák: „Van értelme a munkának, küzdelemnek, mert van, aki számotartja minden hajunk szálát. Jó kezekben vagyunk!” ... Uram, ha vég nélküli jövőmre gondolkodom, amelyre a meghívót már bölcsőmben letetted, bízom abban, hogy nem csak Te találsz rám a szeretet botladozó nyomain, amelyeket hátrahagyok, hanem hogy én sem tévedek el ezen a zavaros akadályversenyen, amelyben élünk. Addig is kérlek, „légy résen” és felelj morze-jeleimre, amelyeket szagoltam imáim, alkalmi jótetteim Feléd röptenek.

(P. Kozma György: az „Öregcserkész imájá”-ból.)

„Ha ellenséged éhes, adj neki kenyeret!”

INTERJÚ A ROMÁN GÖRÖG KATOLIKUSOK FŐPÁSZTORÁVAL, DR. ALEXANDRU TODEA ÉRSEKKEKEL

Boór János munkatársunknak, a „Mérleg” folyóirat főszerkesztőjének Dr. Alexandru Todea érsekkel készített interjúja itt következő befejező részében többek között arról is szó esik: hogyan próbálta a kommunista államhatalom a romániai görög katolikus egyházat szekerébe fogni és „vallási alapon” őket verni románok és magyarok közé?

B J: Szabadlábban miképpen igyekezett ellátni püspöki szolgálatát?

A T: Még Gheorghiu-Dej idejében elkezdtek beadványokkal bombázni a kormányt, kérve a görög katolikus egyház visszaállítását. Kereken 35 kérvényt fogalmaztam, mintegy 300 oldal terjedelemben.

Egyébként miséket mondtunk, prédikáltunk magánházakban és a szabadban, kiszolgáltattuk a szentségeket, beleértve az egyházi rendet. Eltemettük híveinket, amit az ortodox pópák minden erővel igyekeztek megakadályozni.

Két év múlva felkeresett Bukarestből egy nagyon intelligens szekus tiszt mondván: „Todea Úr, eljött az ideje, hogy megoldjuk a görög katolikus egyház problémáját. Román nyelven, latin rítusban misézhetnek a római katolikus templomokban.” „Ezt sohasem fogadhatjuk el” — válaszoltam. „De vannak, akik készek erre” — felelte a tiszt. „Erre nincs joguk. Ha híveink szükségből római katolikus templomokba akarnak járni, és a római katolikus papság befogadja őket, akkor ezt egyénileg megtehetik. Mi katolikusok vagyunk, de más rítusúak. A bizánci rítusból a latin rítusba való áttérés a katolikus egyházban nehezebb, mint az ortodox egyházba való belépés” — jelentettem ki. Mire a tiszt: „Őn, Todea Úr, egész életével bebizonyította, hogy jó román. Javaslatunk elfogadásával nagy szolgálatot tenne hazájának, mert előmozdítaná a magyarok elrománosítását.” „Ilyesmit soha sem teszünk. Mindenkinnek joga van a nyelvéhez, a szokásaihoz, a hagyományaihoz, amint Önök is elismerik, hogy nekünk is jogunk van mindehhez. Árulók lennénk, ha javaslatukat elfogadnánk” — válaszoltam. „De hát néhány magyar templomban máris románul miséznek, miért ne lehetne ezt mindenhol bevezetni?” — érvelt tovább a tiszt. „Az az álláspontunk, hogy ha a római katolikus püspökök a papsággal egyetértésben valahol indokoltan tarják a román nyelvű liturgiát, akkor ezt mi megköszönjük. De arra nem kérjük őket, hogy meggyőződésük ellen tegyenek” — hangsúlyoztam. Egyébként ebben az értelemben írtam

A NAPKELETI BÖLCSEK

Ama csillag után.

*A holdsugaras hideg éjszakán,
Mint egy fehérle, csendes álom.
Úgy vonult el a komoly karaván.
És elől ment a három.*

*A sziklás föld mogorván és kopáron
Feküdt el lábuk alatt.
Méltóságos sora a száz tevének
A harmaton halkan haladt.*

*Es mintha fehér árnyak lengenének,
Úgy vonult végig a fehér sereg
A völgyön, ahol nem nőttek virágok,
S a városon, ahol az emberek
Nem virrasztottak és nem énekeltek.
S ahol nem látta őket senkisé.*

*És így suhant el csendesen
Életre éledt vágya Napkeletnek
Az ezredéves éjszakán.*

Ama csillag után.

Sík Sándor (1889–1963)

Jakab Antal fehérvári megyéspüspöknek is.

B J: Hogy látja a görög katolikus egyház jövőjét?

A T: Minél jobb viszonyt akarunk kialakítani az ortodox egyházzal, bár az igazság kedvéért meg kell mondanunk, hogy főleg az utolsó tíz évben az ortodox püspökök és papok rosszabbak voltak velünk szemben, mint az államhatalom, beleértve a Securitatét is. Ennek ellenére szeretnénk velük kiengesztelődni, és ezzel is hozzájárulni minden együtt-lakó nemzet lelki egységéhez. Mi a kölcsönös, megbecsülésnek és egyetértésnek abból a csodálatos légköréből indulunk ki, amelyet a börtönökben a román görög katolikusok, a magyar és német nemzetiségű római katolikusok együtt megtapasztaltak. A nyugati egyház húsvétját mind együtt ünnepeltük a latin szertartás szerint, a keleti egyházét pedig a bizánci rítus szerint. A szenvedésben megtanultuk, hogy lelki egységben élhetünk és ott el is határoztuk, hogy ha egyszer újra szabadok leszünk, akkor a börtönben megélt és átmeditált közösséget igyekszünk érvényesíteni. Amikor 1964-ben a szabadulásom után először kerestem fel Márton Áront, akkor románul mondta: milyen szépen énekeltek együtt húsvétkor, hogy Krisztus feltámadott. Én pedig a Salve Regina közös éneklésének élményét idéztem fel. Erdélyben vannak községek, ahol nemzetiségi és vallási szempontból teljesen vegyes népesség él. Itt az egyházak sokat tehetnek a túlzott nacionalizmus csillapítására, ha ugyanakkor az állam is biztosítja a természetjogból adódó követelményeket.

B J: Történelmünkre visszatekintve tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy Erdélyben a görög katolikuság ébresztette fel a román nacionalizmust, amint a magyar katolicizmus, vagy még inkább reformátusság a magyar nacionalizmust táplálta. A marxizmusnak sehol sem sikerült a nemzetiségi kérdés megnyugtató megoldása. Békét tud-e teremteni majd a kereszténység Kelet-Közép-Európában a francia-német kiengesztelődéshez hasonlóan?

A T: Úgy hiszem, hogy igen. Eddig sokan ellenszenvet éreztek a katolicizmussal szemben, mind a latin, mind a görög egyházzal szemben. A katolicizmust azonosították a magyarsággal. Egyre többen néznek Róma felé, új légkör van kialakulóban, mert az ortodoxok a kommunista államhatalommal való együttműködésük miatt lejáratták magukat. A románok a magyar katolikus templomokat látogatták, ahova korábban be sem tették a lábukat. Az ortodoxok a szemünkre is vetették, hogy a magyarok közé küldjük híveinket. Mi azt válaszoltuk, hogy nem magyar, hanem katolikus templomokba járnak híveink. Így sokan megérthették és megtapasztalhatták, hogy a katolicizmus minden nemzetet gyűlölet nélkül egybefog...

A görög katolikus egyház minden áldozatot vállalt a hite miatt, pedig a megalkuvás útját nekünk is felkínálták. Nekem pl. hiába ajánlották fel a moldvai ortodox metropolita tisztét, amely általában ugródeszka a pátriárkai tiszttséghez. Addig, amíg nem törté-

nik meg templomaink és intézményeink teljes visszaadása (*restitutio in integrum*), addig a római katolikus püspökökkel történt megállapodás szerint általában a latinok gondozzák híveinket. Mi románok vagyunk, de féllábbal az egyetemes katolicizmus és egész Európa talaján állunk. Ki is képviselhetné jobban az európai szellemet, mint mi, katolikusok? Nem gondolkozhatunk egy nemzeti vallás korlátai között, mert akkor leragadunk a múltban. A katolikus vallás felkarolja a nemzeti értékeket, de ugyanakkor a nemzetek fölött is áll. Vannak francia, spanyol és német kato-

likusok, de ők ugyanakkor el vannak kötelezve a katolicizmus egyetemes szellemének, és mentesek a szűk látókörű nacionalizmustól.

A mi sorainkban is vannak papok, akik nem gondolkodnak így, és akik a tárgyalások helyett az ortodoxok ellen erőszakos lépéseket sürgetnek templomaink visszaszerzésére. Szerintem csak jóssággal, türelemmel és megbocsátással lehet az emberekhez közeledni.

B J: Mit üzen a magyarságnak az anyaországban, a kisebbségi viszonyok között és a szétszórtságban?

A T: Viszontagságos történetünk után arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az emberi élet értéktelen és értelmetlen a jó Istenbe vetett hit, a nehéz-

(Folytatás a 6. oldalon)

GYERMEKEKNEK

Testvérkéim, január 13-án ünnepeljük az Úr Jézus megkeresztelkedését.

Amikor ti még igen-igen kicsik voltatok, megkeresztelték benneteket. Keresztmama elvitt a templomba, az atya leöntött benneteket szenteltvízzel és megszólítva benneteket azon a néven, amit szüleitek választottak ki, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében befogadott benneteket az anyaszentegyházba, szívetekbe pedig beköltözött a Szentlélek.

Amikor Jézus a földön járt és mielőtt még megismerték volna az emberek, Keresztelő János volt az, aki előkészítette az embereket az ő működésére. Ő is keresztelt, de megmondta: „Én vízzel keresztelvek, de aki nyomomba lép, Szentlélekkel keresztel majd meg benneteket.”

És képzeljétek el, mit látott egyik nap János? Felfedezte a keresztelésre várakozók között Jézust! Először nem is akarta megkeresztelni. „Nekem van szükségem a Te keresztelésedre!” — mondta. De Jézus nem engedett, mert „illő, hogy mindent megtegyünk, ami elő van írva” — válaszolta Jánosnak. És belépett a Jordán folyó vízébe. (Mert akkor még úgy keresztelt János, hogy az emberek beálltak a folyóba és János ott öntötte le őket a vízzel.) Amikor a

keresztelés befejeződött, Jézus imádkozott és kijött a vízből. És lám, mi történt? A Szentlélek megjelent fölötté galamb alakjában, a magasból pedig az Atyaisten hangja hallatszott: „Te vagy az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik!”

Amikor titeket megkeresztelték, az Atya biztosan azt gondolta magában: Ez a kicsi baba most az én szeretett gyermekem lett. Bárcsak olyan lenne, mint nagy gyerek is, meg felnőtt is, akiben nekem mindig kedvem telhet!

Mert nem elég ám, ha a Szentlélek a szívetekben lakozik! Ahhoz nektek is hozzá kell tennetek a magatokét! Imádkozni kell és megtenni mindazt, amit a jó Isten kíván tőlünk. Honnan tudjuk, mit kíván? Ha figyelünk arra, amit a templomban hallunk a szentbeszédben, amit a hitoktatónk mond, aki megtanít arra, hogy figyeljünk a Jóisten szavára, ha követjük Jézus példáját. És ha figyelünk a szívünkben lakozó Szentlélekre, aki mindig súgja nekünk: ezt tegyed, ezt most ne tegyed! Ó a mi lelkiismeretünk.

És ha így élünk most és később is, akkor egyszer majd hallani fogjuk a mennyei Atya szavát: „Ez az én szeretett fiam, akiben mindig kedvem tellett. Jöjj be hát a te Atyád örömszögébe!” De jó lesz nekünk!

FIATALOKNAK

Kedves Lányok, kedves Fiúk!

Hadd beszélgessek el veletek is a mi Urunk megkeresztelkedéséről! Ha kisebbeknek írtam is, kérlek, olvassátok el a nekik szóló evangéliummagyarázatot — ne kelljen elismételniem, ami nélkül nem értenétek meg engem.

Jézus keresztelése csak a nevében azonos a mi megkeresztelésünkkel. János keresztelése bűnbánati keresztelés volt. Bűnbánatra szólított fel, nagyon kemény szavakkal, „Minden fát, mely nem term jó gyümölcsöt, kivágnak és a tűzre vetnek.” (Olvassátok csak el a

szentírásban pl. Lukács evangéliumának 3. fejezetét, az 1–17 verseket!) Bűnbánatot, „metanoia”-t hirdetett, visszafordulást az Isten útjára, megtérést.

Ezt várja tőlünk Jézus is, aki egyházába a mi megkeresztelkedésünkkel a pap keze által befogadott. És azért adta akkor a Szentlelket szívünkbe, hogy legyen, aki súg, aki segít. Példaképpen pedig itt áll előttünk Ő maga, Jézus. Fiát követve leszünk mi is Isten gyermekei, akiket szeret.

Mondjátok, nem érdemes ezen az úton járni? **Julika néni (Bécsből)**

25 éve nyitva az ablak!

December 8-án volt 25 éve, hogy Rómában bejeleződött a II. vatikáni zsinat. A napvilágot látott 16 dokumentum néhány kulcsszavát azóta is sokat halljuk: diakónia (szolgálat), ökuméne (keresztények egysége), agglomeratio (korszerűség), apertura (nyitottság a világ felé) stb. Ez utóbbi szempont volt a zsinat összehívásának egyik kiváló oka. Sokminden elhangzott az évek folyamán ennek jegyében, sokminden történet is, persze kritika is akadt bőven. Volt, aki sokallotta a nyitottságot a világ felé, volt, aki kevesellette. Az sem lehetetlen, hogy a „nyitottság a világ felé” címszó sokak számára ismeretlen lehetőségeket rejt. Ezért válogattam össze egy csokorralalól (a teljesség igénye és minden magyarázat nélkül) a zsinat okmányai-ból. „Akinek jüle van, hallja meg!” Akinek szíve, két keze van, tegyen is valamit!

Az egyház annak a kötelezettségének a nevében, hogy növelje az egységet és a szeretetet az emberek között is, azt veszi elsősorban fontolóra, ami közös az emberekben, ami összeköti őket egymással.

A tiszteletet és szeretetet azokra is ki kell terjesztenünk, akik másként vélekednek, vagy más magatartást tanúsítanak, mint mi. Ez a szeretet és jóindulat semmiképpen se tegyen bennünket közömbössé az igazság és a jó iránt... Ezért meg kell különböztetnünk a tévedést — amely mindig elveendő — a tévedő embertől... Csak az Isten ítélhet, csak ő lát az emberek szívébe; ezért tiltja, hogy bensejében bűnösnek ítéljük bárkit is... (GS 28)

Az őszes népek egyetlen közösséget alkotnak; egy az eredetük is, hiszen Isten telepítette be az emberi fajjal az egész földet. Egy a végső céljuk is: az Isten... A vallásoktól feleletet várnak az emberek létük megoldatlan rejtélyeire, amelyek most is, mint régen, mélységesen nyugtalanítják a szívet. Mi az ember? Mi értelme és célja van életünknek? Mi a jó és mi a bűn? Honnét van a szenvedés és mi a célja? Melyik az igazi boldogsághoz vezető út? Mi a halál? Miben áll a halál utáni ítélet és igazságszolgáltatás?... (NAE 1. pont)

Az egységet hangoztatja a szentírás és az egyház tiszteletreméltó hagyománya... Ökumenikus mozgalmon olyan tevékenységet és kezdeményezéseket értünk, amelyeket a keresztények egységének előmozdítására indítanak és szerveznek az egyes korok lehetőségei szerint... Az egyházon belül a szükséges dolgokban őrizzük meg az egységet, egyébként pedig az egyház minden tagja saját hatáskörében tisztelje a kellő szabadságot a lelkiességnek és a fegyelemnek változatos formáiban, a liturgiák különféleségében, sőt még a kinyilatkoztatott igazság teológiai fogalmazásában is; mindezekben pedig legyen gondjuk a szeretetre. (UR 3., 4. pont)

Az egyház titkáiban elmélyedve zsinatunk megemlékezik arról a kötelékről, amely a lélek világában összekapcsolja az új szövetség népét Ábrahám leszármazottaival... Az egyház nem feledheti, hogy az őszövetségi kinyilatkoztatást annak a népnek a közvetítésével kapta, amely megkötötte a régi szövetséget... Azt sem felejtjük, hogy a zsidó nép fiai az apostolok, az egyház alapjai és oszlopai...

Ily nagy tehát a keresztények és a zsidók közös szellemi öröksége. Ezért akarja a zsinat támogatni és ajánlani a kölcsönös megismerést és nagyrabecsülést kettejük között. Ennek fő eszköze a szentírási és teológiai tanulmányok, valamint a testvéri párbeszéd.

... mélyen sajnálja az egyház, mely megemlékezik a zsidókkal közös örökségről, mindazt a gyűlöletet, üldözést és az antiszemitizmusnak sokféle megnyilatkozását, amely bármikor és bárki részéről a zsidók ellen irányult. Ebben nem

politikai számítás vezet, hanem vallásos, evangéliumi szeretet; mint ahogy elítél minden üldözést, bárki ellen irányul is az. (NAE 4. pont)

Nem könyöröghetünk Istenhez, mindnyájunk Atyjához mindaddig, amíg Isten képmására teremtett emberekkel szemben megtagadjuk a testvéries magatartást. Minden erkölcsi alapot nélkülöz tehát az olyan elmélet vagy gyakorlat, amelyik az emberi méltóság és a belőle fakadó jogok tekintetében különbséget tesz ember meg ember, népfaj meg népfaj között. Ennélfogva kárhozzátja az egyház az emberek bármiféle

ÖRÖK LÁMPA

*Tél van. Homályos, néma templomdba
Jövék Uram, szentélyed számolyára.
Körötte élő zöld puszpángok állnak
S remeg a lámpa vérvörös sugára.*

*A tájakat künn nagy havak borítják.
Oly szép e szín, akár szemednek fénye!
Ó én Uram, nézd, trónodnál könyörgök:
Szállj hű szolgádnak reszkető szívébe.*

*Fehér a színe künn a téli tájnak.
A néma puszpáng itt a zöld reményed.
Ó én Uram, a mennyből szállj le hozzám
S ne csak a tájat: lelkem tedd — fehérré!*

Harsányi Lajos (1883–1959)

megkülönböztetését vagy bántalmazását faj, szín, társadalmi helyzet vagy vallás miatt. (NAE 5. pont)

... Az ateizmust korunk legsúlyosabb tényei közé kell sorolni... A hívőknek nem kis részük lehet az ateizmus létrejöttében: ahelyett, hogy feltárnák Isten és a vallás igazi arcát, inkább eltakarják azt, mert vagy elhanyagolják a hitoktatást, vagy a tanítást meghamisítva adják elő, vagy éppen tulajdon vallási, erkölcsi és társadalmi életük gyatékos... Ha az egyház teljességgel el is utasítja az ateizmust, mégis őszintén vallja, hogy minden embernek együtt kell működnie, hogy helyesen épüljön a világ, mindnyájunk közös lakóhelye... Az egyház valódi szabadságot sürget a hívők számára. Az ateistákat pedig udvariasan felkéri, hogy tanulmányozzák elfogulatlanul Krisztus evangéliumát. (GS 19 és 21)

Két emberélet is kevés mindannak megkezdésére, amit ezeknek a gondolatoknak jegyében csak a saját hatáskörünkön belül tehetnénk! De csak egy életünk van. Vagyis legkésőbb tegnapelőtt lássunk hozzá ahhoz, amit családkunkban, munkahelyünkön, baráti körünkben az ügy érdekében tehetünk. Az ablak 25 éve nyitva áll!

Összeállította:

P. Kozma György SJ

Rövidítések:

GS = Gaudium et spes; Lelkipásztori konstitúció az egyház és a mai világ viszonyáról.

NAE = Nostra aetate; Nyilatkozat a nem-keresztény vallásokról.

UR = Unitatis redintegratio; Határozat az ökumenizmusról.

PROKOP PÉTER:

A Nagy Ismeretlen képmása

Remetének, akár vadonban, akár felhőkarcoló huszadik emeletén húzza meg magát, első fölülülő kérdése: Isten létezik? És ugyan milyen az?

Isten másként van, mint mi. Ő teremtető, én teremtett. Van, mert van, megokolás nélkül. Önmagának öröktől való ősoka. Létrejete más mint az enyém, aki csak azért vagyok, mert kedve volt hozzám, hogy világra hívott.

Isten az abszolút „van”, aki nem tud nem lenni. Az én létem csak mint a fű, a gaz, amit a kertész kikérel pázsitjából.

A növény másként él mint én. Hasonlítunk abban, hogy mástól lettünk. A fa barackmagból, én apám s anyámtól. Hívhatjuk Természetanyánknak is, akiből fakadtunk. Istent helyettesítjük általa.

Az Isten léte milyenségét, az „öröktől valót” nem tudom elképzelni. A „végtelen” olyan jelző, mely nem fér be a fantáziámba. A „mérhetetlennel” is csak megközelíteni próbálkozunk. De számunkra az örök is, mint a végtelen, tabu marad, fölfoghatatlan. A gyerekek úgy magyarázzuk: számolunk, számolunk, de mivel se időnkéből, se életünkéből nem futná, abbahagyjuk, de ha megállás nélkül soha ki nem fáradva vég nélkül folytatnánk, eljutnánk hozzá, amihez persze végességünk folytán soha el nem érhetünk.

Isten előszobájához nincs kulcsunk, legfőbb kérdésünk mégis: van-e? Milyen? Van-e közünk egymáshoz?

Kíváncsiságunkkal együtt támad a testvérprobléma: ugyanakkor ki vagyok én? Az ember, aki magam számára is rejtély vagyok?

Csillagmiriádok között — melyek kavarásában naponta fődöznek föl születő új ködöket, melynek legerősebb távcsövünk se látja határait — benne én, a szikrány értelem, mely minőségileg több az égitestek mennyiségénél — ki az ember? A kozmikus halmazban, mint sivatag homokjában egy parányi porszem, mint magára maradt elveszett hangya. Ennek ellenére, csak nekem van öntudatom, csak én vagyok képes mondatba önteni: van világmindenség s benne én, és minden Isten alkotása. Ez a nagy méltóságom.

Az ember a legutolsó jövevény az élők hosszadalmas láncolatában. Gyámoltalan, törekeny nemcsak születése percében, az első oxigénlevegéskor. Kicsiben hamarabb rájön, mi a teendője, hogy megéljen, mint a pólyás baba.

Az ember teste nem különbözik az állatétól. Bizonyos érzékszerveiben alattuk is marad. Tőlük kaptuk csontvázunkat. A megnyúzott béka szerkezete és izmai akárcsak a miénk. Még agyvelőnk is csak relatív terjedelmében nagyobb.

Mégis úrrá lettünk a teremtmények fölött, igánkba kényszerültek. A legvadabb állatot is eszével kijátsza a szavannák lakója. Sajnos az elefántokat is kiirtja. Az elektromosságot, mely ütésével megölné a durranó villámot s a robbanó atomok erejét, pórázába szelídíti.

Mert gondolkodó képessége húsa és vére korlátait áttöri, nyitjára jön annak is, ami hat érzéklő képességéből kicsúszik. Amit ujjá nem érthet, kilózni, méterezni nem lehet, a mikrokozmoszt nagytólencsével lesi meg. Operálja a szembelső legkényesebb apróságait, milliméter ezred részeit. Legalkalmasabb számszámával, kezével és eszével hatalmas erőket s az anyag utolsó tégladarabkáját is kantarába fogja. Szeretné egyszer bejutni a Gran Sasso gyomrá-

ba, ahol tizenkét km kivésett barlangban, kozmikus sugárzásoktól védetten szétszedik, válogatják, kergetik az atomok miniatűr csordáit.

De elég, hogy egy parányi mirigy elpattanjon, és nem látok többé, félfelem megbénul, kiesik az emlékezetemből a múltam. Örültek nyomorára süllyedhetek.

Mi hát az ember: test vagy szellem? A két világ határmezsgyéjén állok. Talán helyesebben, én vagyok maga a határ. Testem a láncszem a nagy összefüggésben, mely állatok, növények, talaj, levegő, kémiai anyagokhoz kapcsol.

Mégsem vagyok csak porszem, melyet, ha átsüt az ablakon a napfény, látom, hogy lebegtet a lég. Nem elégszem meg csak azzal, ami testi vágyaimat kitölti. A rigónak egyforma a fészke, ha csodálatos is szalmafonadék. Az ember nuragheket (kőépítmények Szicíliában. Szerk.) rak össze, dómokat, operaházakat épít. Japánban öt km hosszú, egy km magas felhőkarcolókat. Étel, ital, ruhakészítés közben is, tortát kreál, pezsgőt gyárt, divatjaival szédít.

Az állat is szeret, de mennyivel gazdagabb az emberé, a kétoldalú szerelem?

Szüksége van fölöslegesre, szórakozásra, sportra, családi együttlétre, ünnepi torokra. És a művészete? És a... és a... Folytathatnók öncsudálatunkat: Ki az ember a mindenségben?

Aki programot csinál a jóból is. Képes tenni a jót a jóért... Mert a nagy Ismeretlennek a képmása.

A SZERETET

MINT POLITIKAI PROGRAM

„Mozdul a Föld” a címe a KALOT két-hetente megjelenő lapjának. Célja a katolikus népfőiskolai mozgalom, általában a kereszténydemokrata értékek, világnézet szolgálata. Egyik legutóbbi száma első oldalon közli Bakos Batunak a címben megadott írását. Néhány bekezdését idézzük:

„Magyarországon iszonyú erkölcsi, politikai, gazdasági válság alakult ki. Elsők vagyunk az öngyilkosságokban, a magatelteljesítésben. Ugrásszerűen emelkedik az ideg- és elmebetegségek előfordulása. Szétesetek a közösségek, elmagányosodtak az emberek, magukra maradtak az öregek és betegek. Egyre több gyermek kerül intézetbe, nevelkedik a családtól távol. Kihalt a beszélgetés szelleme, meggyengültek a rokon és családi kapcsolatok, elhalványodott a híres magyar vendégszeretet. Mindez együttesen a szeretet hiánya.

A bolsevizmus nagy tanulsága a maga 40 vagy 70 évével az, hogy az erőszak egyetlen kérdést sem oldott meg. A nemzetek közötti feszültség nem csökkent, az indulatok leplezetlenül forrnak, az erőszak az erőszakok sorozatát szülte és szüli folyamatosan.

A szeretet hiánya az egyén és a társadalom, a nemzetek és népek viszálját, boldogtalanságát hozza, amiből egyenesen következik, hogy a gyógyszer a szeretet mint program. (...) Csak a szeretet politikájára épülő politika ér el eredményt, mert ez egységesít, ez hozza közös nevezőre az erőket. Ezt a programot politikai program alapjává kell tenni. Ez a program azonnali eredményt hozhat. Ez képes az élet minőségét javítani, ez képes a meglévő és növekvő gazdasági nehézségeket ellensúlyozni. Ez a program mindenki számára követhető. A szeretetet nekünk, kereszténydemokratáknak programként vállalni szent kötelesség...“

● A Szentatya Lukács László piarista atyát, az Új Ember és a Vigilia főszerkesztőjét, tanácsadói minőségben a Vigiliák Pápai Tanácsába hívta meg.

Az ajándék*

A háborút követő szűkös években bizony nem nagyon teltt senkinek drága karácsonyi ajándékkal. Egyik napról a másikra nekünk, gyerekeknek is meg kellett tanulni, hogy a Jézuskának nincsen pénze, azért üres a nehezen beszerzett és gyéren díszített fenyőfácska alja. Tizenévesek voltunk mind a négyen, hiszen kis korkülönbséggel születtünk, egymás után, tudtuk már, hogy szüleink szeretete szepítette meg szentestünket. Így édesanyánk ügyessége és szorgalma, amivel babáinkat minden évben újra felöltöztette. Mikor csinálod, kérdegették ismerősei, hiszen a sok elfoglaltságod mellett alig van időd rá? Édesanyánk természetes kedvességgel felel: délelőtt lopok el egy kis időt, ügyelve arra, ne hogy rajtakapjanak. Volt persze mindig újdonság is: merklín vasút, babakocsi, sok-sok könyv, minden, ami az időben megírt kívánságlevélben szerepelt.

Jött a háború. Bombázás, futás az óvóhelyre, furcsa új szelek fújnak s szétbordítják puha, meleg otthonunkat. Menekülés, éhezés, sok félelem és rettegés. Nyugatról vissza. Új város, új otthon, szedett-vedett bútorokkal az elvesztettek helyett. Minden új volt, kicserélve éreztük mi is magunkat. Hirtelen felnőttek furcsa, nyomasztó, eddig nem ismert gondokkal. Megszűnt a védett gyerekkor: az esőben is napsütés, a hidegben is a gondtalanság könnyedsége, a számtalan horzsolás, sérülés, mindenfajta gyerekbetegség fájalmának félvállra vett nemtörődömsége. Ami a régi maradt, az az erő, amivel szüleink szeretete bearányozta előző éveinket. Ez a szeretet átváltozott mindennapi robotra. Édesapánk járt termelt ki az erdőben, hogy a kályha meleget adjon. Édesanyánk éjt nappallá téve varrt és mellette a háztartás munkáját végezte. Mellyükünk gondolt akkor arra, hogy mindennap karácsony van. Hiszen, amit szüleink erejükön felül értünk dolgoztak, hogy a legszükségesebbet előteremtse, minden addigi ajándéknál értékesebb volt. Hogyan is juthatott volna eszünkbe, hogy a megváltozott körülményekben a helytállás ezerszer értékesebb minden előzőnél, mert kevésbé látványos és sokkal több áldozatvállalást követel.

Közeledett az első karácsony. Lázasan tervezgettük: ki mit csinál szüleinknek ajándékba. Tűpárna, könyvjelző, kötött sál és ehhez hasonló, később is megisméltető apróságok. Egy-egy sarokba elbújva ügyeskedtünk, hogy a meglepetés sikerüljön és örömet szerezzünk. Jómagam mindig rossz érzéssel küszködtem, tudtam, keveset adok azért, amit kapok. Szentestén a szemükben csillogó könny volt a jutalom igyekezetünkért. Akkor talán nem is tudtuk, mennyit ért nekik első munkánk gyümölcse.

Azóta megvilágosodott bennem a felismerés, hogy szeretetük mély hitükből táplálkozott. Ők tanítottak minket Jézus szeretetére is. Tudták, hogy az ő szeretete a legnagyobb kincs, minden körülmények között.

Eljutni erre a felismerésre amennyit jelent, hogy minden időben és helyzetben vállalva a nehézségeket, képesek vagyunk a legdrágább ajándékot adni Jézusnak és az ő szeretetéből merítve, valamennyi embertársunknak. S ha el tudjuk képzelni Jézust örömkönnnyekkel szemében, látva a Neki készített meglepetésünket, ezzel már mi is megkaptuk a legszebb karácsonyi ajándékot.

Sámbokréthy Krisztina

* Anyagtorlódás miatt karácsonyi számunkból kimaradt, mondanivalójának lényege azonban mindig aktuális.

Hírek - események

A Magyar Karitás = Caritas Hungarica tevékenységének megindulása alkalmából Várszegi Asztrik püspök, a Katolikus Püspöki Kar titkára, a november 15-én tartott sajtótájékoztatón bemutatta a sajtó, rádió és televízió képviselőinek dr. Frank Miklóst, a müncheni Szabad Európa Rádió katolikus egyházi adásainak szerkesztőjét, akit a püspökök felkértek a Magyar Karitás újjászervezésének elvállalására. Frank Miklós a megjelenteket tájékoztatta a szervezet célkitűzéseiről, felépítéséről és munkamódszereiről, hangsúlyozva, hogy

HA ELLENSÉGED ÉHES, ADJ NEKI KENYERET!

(Folytatás a 4. oldalról)

ségben tanúsított türelem és a mások iránti jószág nélkül. A magyarok sürgessége a románokkal való jogegyenlőséget, de megvalósíthatatlan vagy ellenszenvet kiváltó dolgokat ne javasoljanak. Velünk görög katolikusokkal az ortodoxok tették a legrosszabbat. Amit magunknak ajánlok ebben a vonatkozásban, azt javasolnám a magyarságnak is. Először is bocsássuk meg egymásnak és felejtjük el a múltban, a korábbi évszázadokban, a két világháború közötti időszakban, az 1940 és 44 közti időben, valamint a kommunista diktatúrában az egymással szemben elkövetett bűnöket. Másodszor, ébresszük fel és őrizzük meg magunkban az egymás iránti kölcsönös tiszteletet. Harmadszor, ne külső változásoktól, pl. határkiigazítástól, hanem belső, emberi változásoktól várjuk a megoldást. Eközben azonban tartsuk tiszteletben mindenkinek a szabadságát, a parasztságát, a munkásságát és az értelmiségét. A vezetésben ne azt nézzük, hogy ki román, ki magyar, hanem azt, hogy ki alkalmasabb. Rómában is különféle nemzetek fiaiként tanultunk, de nem a nemzeti hovatartozásunk, hanem egyéb kvalitásaink voltak a döntők. Így volt ez a De Propaganda Fide kollégiumában, a Collegium Germanicum et Hungaricum-ban és más római intézményekben. A túlzott nacionalizmus ellenkezik a katolikus szellemmel.

B J: A marosvásárhelyi véres összecsapások után mindnyájunkat aggodalommal tölt el a nemzetiségek közötti ellentétek kiéleződése Erdélyben. Hogyan képzel el a helyzet megoldását?

Mi nem csak a börtönben, hanem kiszabadulásunk után is kerestük a kapcsolatot honfitársainkkal, vallásuktól és nemzetiségüktől függetlenül. Küszöböljünk ki mindent, ami sérti a jó együttélést! A nyelvi és a felekezeti megkülönböztetés nem lehet döntő. A 41 éven át a föld alatt fennmaradt, Romával egyesült román katolikus egyház megértésre és kölcsönös tiszteletre törekszik, nem csak Romániában, hanem a világ minden táján. Nálunk fejlettebb országokban is vannak feszültségek. Ha ezeket a nehézségeket időben megoldják és kiküszöbölik, akkor hazánkban olyan életstílus alakulhat ki, amely más, kevesebbet szenvedett országok számára is példaképpül szolgálhat.

Ebben a sok megpróbáltatáson keresztülment és zsarnokuralmat végigszenvedett országunkban a nép csak ártalmatlan, hazugságon alapuló nevelést kapott. Sajnáljuk az írókat, költőket, művészeket, akik ugyan ismerték az igazságot, mégis a hazugságot terjesztették és dicsőítették a zsarnokot, mert ezáltal jobb megélhetést biztosítottak maguknak. És ha mindennek a káros hatása elmúlik, akkor az emberiség Isten segítségével magához tér és igazságosabban ítéli meg a helyzetet. ■

az ország jelenlegi helyzetében minden magyar összefogására szükség van. A Karitás elsősorban a híveket akarja mozgósítani a tevékeny felebaráti szeretet jegyében.

*

A müncheni magyar katolikusok és protestánsok az immár hagyományos ökumenikus találkozójukat ez alkalommal a dachau koncentrációs tábor emlékhelyén álló Szent Vér karmelita kápolnában, az evangélikus Kiengesztelő-dési templomban és a zsidó kegyhelyen tartották meg. Az ökumenikus istentiszteleten közreműködött Kozma György jezsuita páter, Fáy Gedeon a protestáns lelkigondozó szolgálat képviselője, valamint Polnauer Sándor, volt debreceni főrabbi. A találkozón kb. 200 magyar: katolikus, protestáns és zsidó vett részt Bajországból.

*

Renato Martino érsek, a Szentszék állandó ENSZ megfigyelője, a világ-szervezet 45. közgyűlésének bizottsági ülésén hangsúlyozta, hogy a Szentszék küldetésének lényeges pontja az alapvető emberi jogok — különösen is a vallás- és lelki szabadság — előmozdítása és védelmezése révén hozzájárulni a család egységének megerősítéséhez és tökéletesítéséhez. Amikor mindenkit örömmel tölt el, hogy a közép-kelet-európai népek a teljes szabadság felé haladnak, emlékeztetni kell azokra a súlyos problémákra, amelyek a világ különböző részein továbbra is fennállnak, ahol a hívőket — nemcsak a katolikusokat — vallásuk miatt üldözik és hátrányos megkülönböztetésben részesítenek. A menekültek problémáját tárgyaló bizottságban pedig Martino érsek arra hívta fel a figyelmet, hogy a menekültek száma világszerte feltartóztathatatlanul növekszik. 1980-ban a számuk 8,2 millió volt, míg most 15 millió menekült tartozik az ENSZ Menekültügyi Hivatala hatáskörébe. (M. K.)

*

Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök, — akit a Magyar Püspöki Kar a romániai menekültek megsegítésének koordinálásával bízott meg — a „Katpress” osztrák katolikus hírügynökség munkatársának nyilatkozva kijelentette, hogy Nyugaton teljesen elégtelenek az ismeretek a valódi romániai helyzetről. A nyugati közvéleményt pontosan kell informálni az emberi jogok ottani állásáról annál is inkább, hiszen a régi struktúrák változatlanul hatalmukban tartják az országot. Például a politikai rendőrség tagjainak 60%-a a régi Securitate tagjaiból áll. A kisebbségekről szólva a püspök megemlítette a diszkriminációt és a Vatra Romaneasca magyarellenségi akcióit. Ehhez járul a létbizonytalanság és a rendkívül alacsony életszínvonal. Magyarországra ma is hetente mintegy száz menekült érkezik Romániából.

*

Mosonmagyaróvárott, november 10-én, emlékülést és emléktábla-avatást tartottak Giesswein Sándor (1856—1923) győri kanonok, a 20. század első felének nagy keresztényszocialista politikusa tiszteletére. Giesswein korának egyik legképzettebb és legtehetségesebb papja volt, elméletileg foglalkozott szociológiával, sőt behatóan nyelvtudományi kérdésekkel is. Elévülhetetlen érdeme, hogy Magyarországon elsőként szervezte meg a keresztény munkásság érdekvédelmi szervezetét. A mosonmagyaróvári Művelődési Központban tartott ünnepi műsort, lapunk szerkesztőségi tagja, Kovács K. Zoltán újságíró, a Demokrata Néppárt volt országgyűlési képviselője vezette.

Magunkról — röviden

Visszatekintve az elmúlt mozgalmas évre, nem kis büszkeséggel regisztráljuk az elismeréseket vagy megtisztelő (részben hazai) megbízásokat, amelyekben az Életünk szerkesztő-, illetve szerkesztőbizottsági tagjai részesültek. Mint néhány sorban már jeleztük, főszerkesztőnk P. Szőke Jánost a külföldön élő magyarok püspöke, P. Miklósházy Attila nyugat-európai delegátusává nevezte ki.

Lapunk belső munkatársai közül dr. Bogyay Tamást tudományos munkássága elismeréseként, június 19-én a budapesti Eötvös Loránt Tudomány Egyetem díszdoktorrá avatta. Laudációját az egyetem dékánja, Hunyady György pszichológus tartotta. Most decemberben 4. kiadásban jelent meg Bogyay német nyelven írt magyar történelme, a „Grundzüge der Geschichte Ungarns” (A Darmstadt-i Wissenschaftliche Buchgesellschaft kiadása). Német ismerőseinknek hasznosabb könyvet nem is ajánlhatunk.

A Magyar Kereszténydemokrata Néppárt elnöke, dr. Surján László András Máriát bízta meg, hogy a Közép-Európai Kereszténydemokrata Unióban (Pozsony) az állandó magyar delegátus feladatát lássa el. — Az olaszországi Venetóban dec. 6—8-ig a Közép-európai változásokról a Nemzetközi Jacques Maritain Intézet és a Konrad Adenauer Alapítvány konferenciát rendezett. Dr. András Mária a háromnapos nemzetközi találkozón mint meghívott vendég vett részt.

Felelős szerkesztőnk, Fejős Ottó nem csupán lapunkat igyekszik „mozgásban tartani”, ellátja a németországi (katolikus magyar) főlelkési teendőket is. Ez a munkakör leginkább az esperesével hasonlítható össze. Területe Hamburgtól Passauiig és Aachentól Berlinig terjed. Munkája során kocsijával több mint hatvanzer kilométert tett meg az elmúlt esztendőben. Sorra látogatta csaknem valamennyi magyar lelkészséget, több egyházi hivatalt, püspökséget.

Dr. Frank Miklóst — aki korábban 18 évet dolgozott Rómában és Trierben a Caritas Internationalis-nál — a Magyar Püspöki Kar felkérte a Magyar Karitás (Caritas Hungarica) megszervezésére. Munkája most részben Münchenhez köti, mint a Szabad Európa Rádió egyházi adásának szerkesztőjét, részben Budapesthez, mint karitás megbízottat.

Kovács K. Zoltánt a magyarországi Keresztény Demokrata Néppárt Országos Intézőbizottsága tagjai közé, a párt mosonmagyaróvári szervezete pedig díszelnökké választotta. Munkatársunk már 1947-ben a régi Demokrata Néppárt legfiatalabb országgyűlési képviselőjeként került a magyar parlamentbe.

A szerkesztőségünket ért nagy veszteségről, Kozma György atya haláláról lapunk 3. oldalán szoltunk.

— s i j ö —

A magyarok legkedveltebb találkozóhelye a hagyományos müncheni

M A G Y A R B Á L

Az eddigi nagysikerű keretek között

1991. február 3-án, vasárnap
20.00 órai kezdettel

a HOTEL BAYERISCHER HOF (Promenadeplatz 2-6, München 2) dísztermeiben tartjuk. Felvilágosítás 1991. január 8-tól, 19.30—21.00 óráig ☎ (0 89) 53 17 85 telefonszámon. Kérjük kedves honfitársainkat és barátainkat, hogy rendezvényünk dátumát már most jegyezzék elő a naptárba!

A Diákszövetség Müncheni Csoportja
— Bálrendezés —

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linz: Halottaink: Bodory Hugó trafikos (Freistädterstr. 143/a) 72 éves korában és **Varga Walter** munkavezető (Rintstr. 10) 47 éves korában az Örök hazába költöztek. Nyugodjanak békében!

BELGIUM

Születések — keresztelők: Kok Annelin — K. Luc és Bertalan Betty leánya, Vilvoorde; **Saint Amand Maria**, — Denis és Dezső Katalin leánya, Herstal; **Szentpétery Marc** — Péter és Szikora Kati fia, Brüsszel; **Smets Isabeau** — S. Frank és Langen Carla (Ünnep) leánya, Leuven; **Kiss István** — K. István és Del Piolugo Monique fia, Flémalle; **Angyal Koen** — A. Zoltán és Flémencsér Éva fia, Genk; **Szenográczi Virginie** — Dominique és Lisein Mercedes leánya, Bas-Oha. — Növekedjenek erőben, egészségben és Isten kegyelmében!

Eszküvők: Jean Marc Halet és Horváth Sabine, Hermalle sous Argenteau-ban; és **Geller Ferenc és Christine Godefroid**, Ath-ban. Eljenek boldogságban és hűségben!

Elhunytak az Urban: Szűcs Ferenc, élt 63 évet, St. Remy-ben; **Vertetics József**, 60 éves korában, Verviers-ben; **Kobra Antal**, élt 66 évet, Horváth Katalin férje, Chenée-ben; **Becsei Imre**, élt 54 évet, Pans Nelly férje, Genk-ben; **Sárközy Ferenc**, 70 éves korában, Parzyjagla Anna férje, Gilly-ben; **Béer Józsefné, sz. Simonka Anna**, élt 82 évet, Fléron-ban; **Vida Ferenc**, élt 66 évet, Blokken Dóra férje, Genk-ben; **Goblyos Lajos**, 69 éves korában, Berger Katalin férje, Liège-ben; **Eperjesi Lajos**, 86 éves korában, Montzen-ben, később Brüsszelben; **Böröcz János**, élt 79 évet, Székely Borbára Iona férje, Lanklaar-ban; **Marafkó Miklósné, sz. Gyulay Erzsébet**, 55 éves korában, Virton-ban. — Az Úr aki hívta őket, fogadja be őket az örök boldogságba!

NÉMETORSZÁG

Köln: Házasság: Csóka Ferenc és Nagy Erzsébet kölni lakosok november 24-én a

St. Aposteln templomban házasságot kötöttek.

Keresztelés: Sörös Péter, Wuppertalban, a St. Laurentius templomban, bensőséges keretek között elnyerte a szentkeresztiséget, melyet dr. Drosdik Ágoston atya szolgáltatót ki. Növekedjen Isten, embertársai, a szülők és keresztszülők boldogságára.

München: a szentkeresztiségben részesültek: Heinrichs Robert Géza, H. Ludger és Neuherz Piroksa fia november 18-án; — **Kontz Anna Mária**, K. András és András Erzsébet leánya, november 25-én.

SVÁJC

Lausanne: Halalozás: Ács Gyula 62 éves korában, október 25-én az örök hazába költözött. Hosszabb, gyógyíthatatlan betegségében az isteni Gondviselésbe vetett hitét és bizalmát mindig megőrizte, kész volt elfogadni a Mindenható megengedését. Imáink kísérték őt, kérve számára az igazi örök békét, élő hozzátartozóinak a jó Isten adjon lelkierőt és vigaszt.

Mindenszentek ünnepén Esztergomban, 67 éves korában, elhunyt Kákonyi Imre Asztrik ferencrendi atya, a szentírásstudomány tanára, kiváló festőművész. Festményei a pilisszentléleki templomtól a győri Szentlélek templomig számos egyházi épület falait díszítik.

Istokovits Kálmán festőművész, neves magyar egyházművész 93 éves korában Budapesten elhunyt. A Siklóson született művész Bécsben és Milánóban, illetve Budapesten tanult. Olaszországban a római Collegium Germanicum-Hungaricum ösztöndíjasa volt.

EGY TEMPLOMÉPÍTŐ PLÉBÁNOS

Alig múlt el egy éve, hogy a háború adta a németek által felrobbantott tiszalöki templom helyett újat szenteltek. Tiszalök nemcsak az ott épült eróműről nevezetes. Történelmünk egy szegényteljes korszakában internálótábor működött a község határában, ahol a 6—8 évig tartó „málenkij robotból” hazatért hadifoglyokra még ráhúztak három év kényszermunkát. 1950—1953 között 1500 fogoly dolgozott a dúzzasztómű építésén. Az utolsó hónapokban nem bírva az embertelen körülményeket, békés munkamegtagadással követelték a megígért szabadulást. A válasz sortűz volt és öt hálott a helyszínen. A legutóbbi éveikről erről beszélni sem volt szabad, nemhogy a felelősöket és a jeltelen sírban nyugvókat keresni. Az elmúlt év októberében — a sortűz napján — emlékoszlopot avattak az internálótábor helyén. A máig sem ismert sírok helyett nemrégiben ezt szentelte meg Horváth János tiszalöki plébános, akit csak úgy emlegetnek: „a templomépítő”.

A tiszalöki templom felépítése után, szinte azzal egyidőben, Horváth János megkezdte egy új ház alapjainak lerakását, a Tiszalöktől nem messze fekvő Kisfástanyán. A mintegy hatszáz lelket számláló településnek eddig sohasem volt temploma. (...) November 17-én a kisfástanyai templomot Ács István püspök szentelte fel Szent Erzsébet és a Szentlélek tiszteletére. (...) Az építkezési költségek egynekedét a helybeliek adták össze...

(hankó) Magyar Nemzet

MEGALAKULT A MAGYAR KOLPING SZÖVETSÉG

A budapesti Szent Imre plébániatemplomban és az egykori ciszterci gimnázium dísztermében ünnepélyesen rendezték meg a Kolping Szövetség alakuló gyűlését és a vezetőség megválasztását. Világi elnöké dr. Korinek László h. államtitkár, prézsesnek dr. Bolberitz Pál c. apátot, a Hit tudományi Egyetem professzorát választották. A Szent Imre templomban tartott szentmise főcelebránsa dr. Seregély István egri érsek, a Magyar Püspöki Kar elnöke volt, aki elvállalta a Kolping fővédnökségét. A koncelebránsok között volt Mayer Mihály pécsi megyéspüspök is.

Adolph Kolping (1813—1865) német pap, korának nagy társadalmi reformer volt, nagy szegénységéből küzdött föl magát, míg 1845-ben pappá szentelheték. 1849-ben iparos legények felkarolására hozta létre a katolikus legényegyleteket. Esméi és mozgalmá hamarosan elterjedt hazánkban is, 1856-ban személyesen vett részt a pesti belvárosi egyházközségben alapított Kolping Egyesület megalakulásánál. A Magyar Kolping Szövetségnek jelenleg 4—500 tagja van. (M. K.)

EGY MONDATBAN

● Az 1990-es statisztika szerint Magyarország 1990. január 1-én 10 millió 375 ezer lelket számlált, azaz 340 ezerrel kevesebbet, mint tíz évvel előbb.

● Apróbetűs hírből közölte a „Magyar Nemzet”, hogy Mihail Gorbacsov hadat üzent a pornográfiának, ugyanis „bizottság létrehozását rendelte el a pornográf irodalom és videokazetták terjedésének megakadályozására”.

● P. Kerkai Jenő jezsuita, a KALOT alapítója halálának 20. évfordulója alkalmából Pannonhalmán — ahol a szociális otthon lakójaként halt meg — P. Nemesszeghy Ervin provinciális tartott koncelebrált szentmisét, amelyen az elhunyt rendtársai, tanítványai és tisztelői, mintegy háromszázan vettek részt, majd a sírházhoz vonultak imaórára.

● A svájci parlamentben Theo Portmann kereszténydemokrata képviselő felvetette egy svájci érsekség alapításának gondolatát annak hangsúlyozásával, hogy célszerű lenne Svájcnak felvenni a diplomáciai kapcsolatot is a Vatikánnal, így jobb lehetőségek adódnának a jövőben egyházipolitikai problémák megtárgyalására.

C SERKÉSZÉLET

Ünnepélyes fogadalomtételt és zászlószentelést tartott november 18-án a jelenleg már 3 fiú- és 5 leány örsből álló dunabogdányi cserkészcsapat. A felemelő ünnepségen a szomszédos községekből jött cserkészcsapatoktól kívül jelen volt a Magyar Cserkész Szövetség szinte egész vezérkara, élén dr. Surján László elnökkel. A templomi szertartást a dunabogdányi plébános, egykor maga is cserkész, Pólszki Géza végezte Köllej György atyával együtt, a Külföldi Magyar Cserkészszövetség tb. elnökével, a cserkészek „Gyurkabá-jával”, aki Dunabogdányban volt hitoktató s akit most 42 év után megható szeretettel vártak régi hívei s a díszörségre felsorakozott új cserkészek. Gyurkabá a cserkészekhez intézett beszédében a cserkész-törvényekről szólva hangsúlyozta: „A cserkész-törvények a szeretet törvényei s amint Szent Pál apostol mondja: 'ha szeretet nincs, semmi sincs!' A cserkészet mindenképpen testvéri szeretet-közösségbe fog össze. Minálunk nincs vallási és társadalmi különbség. A cserkészet azt akarja elérni, hogy jó emberek legyünk! Ezért írja elő nekünk a napi jótetteket is”. — A dunabogdányi plébánián már készül a cserkészotthon és megindulhat a lelket és testet építő-nemesítő hétköznapi cserkészélet.

Bakay Kornél

Hírek — események

A Leányfalu-i lelki gyakorlatos házban a magyar püspöki kar és a szomszédos országok magyar nyelvű püspökei november 19-e és 22-e között lelki gyakorlatot végeztek. Az előadásokat P. Örsy László jezsuita, a Washington-i Egyetem professzora tartotta. A lelki gyakorlatozó püspökök Szlovákiából, Kárpátaljáról, Erdélyből és Jugoszláviából érkeztek.

A moszkvai Vörös téren hívők ezrei vettek részt azon a szertartáson, amelynek során II. Alexij pátriárka elhelyezte a kazáni Szűzanya tiszteletére újjáépítendő székesegyház alapkövét. A szertartást harangzúgással kísért körmenet előzte meg, ezen jelen voltak az orosz ortodox egyház szinódusának képviselői, továbbá Borisz Jelcin, az Oroszországi Föderáció parlamentjének elnöke, valamint Moszkva polgármestere. A híresen szép katedrális 1630-ban Mihail Romanov cár emeltette és a 30-as években Sztálin parancsára rombolták le.

Megjelent! Megjelent!

Fűzér Julián OFM: MINDSZENTY BÍBOROS, A SZENT című kötete, a Katolikus Magyarok Vasárnapja kiadásában.

A könyv tartalmazza mindazt, amit Mindszenty bíborosról tudhatunk és tudnunk kell. Mindszenty bíboros nagysága és kiválósága, az iránta érzett tisztelet joggal követeli, hogy e kötetet minél több magyar magáénak mondhassa.

A könyv ára 22.— US \$ + 1.50 \$ portó. Megrendelhető a KMV könyvszolgálatnál: P.O.Box 2464, Youngstown, Ohio 44509, USA.

TÁMOGASD AZ ERDÉLYI KATOLIKUS SAJTÓT!

Az erdélyi katolikus magyar sajtó az elmúlt 40 év alatt nem létezhetett. A gyulafehérvári katolikus nyomdát államosították. Erdélyben a magyar híveknek nagy igényük van katolikus újságra, folyóiratokra, szentírára, hittankönyvekre és mindennemű vallásos irodalomra. Ezért a gyulafehérvári püspök kérésrel fordult a nyugati segítségnyújtókhoz egy nyomda felszerelésének az ügyében. Rendkívül fontos lenne! A szellemi táplálék folyamatos biztosítása csak abban az esetben valósítható meg, ha a kérésnek eleget tudunk tenni.

Kérjük magyar testvéreinket, hogy a Kolozsvárott felállítandó katolikus magyar nyomdát adományaikkal támogassák. Az eddigi katolikus sajtó egyetlen falinaptár volt. A sajtó fejlesztéséhez szükségesek kellek: írógép, irodalmi felszerelés, teljes egészében hiányzik.

Befizetések: Kath. Ungarn Seelsorge, — Sonderkonto Erdély —, Postgiroamt München, Konto-Nr.: 1144 99-803, BLZ 700 100 80.

Olvasói levél

szent volt-e mócsy atya?

Kedves Főtisztelendő Úr!

Nagy érdeklődéssel olvastam az Életünk októberi számában P. Mócsyról írt cikkét. Tulajdonképp egyetlen mondata miatt írok: „A befejező szakasz első félmondata miatt, „P. Mócsy nem volt szent...”

Nem tudom, ismerte-e személyesen Mócsy Imrét. En ismertem. Nagyon ismertem. Tartozom neki e sorokkal.

P. Mócsy született tekintély volt — nemcsak kis közösségében, hanem magasrangú világi papok, mi több, a bárdolatlan s többnyire primitív kis örök s a magasrangú vallatók számára is — s ugyanakkor mindig derűsen alázatos. Kíméletlenül őszinte volt — túltéve magát minden „tabun” — önmagával szemben, s ugyanezt várta el a hozzá közelállótól. Keménység és gyengédség, önfegyelem és természetesség, elvűség és rugalmasság, képességeinek tudata és szerénység, absztraháló képesség és gyakorlatiasság nála nem volt elletmondás.

Teljes lényéből jezsuitaként az „una sancta Ecclesia” harcosa volt s mégis toleráns nemcsak a másvallásúakkal, hanem a meggyőződéses ateistákkal szemben is. Életelve volt a „mindenkinek mindenévé válni”. — Kööttségeket nem ismerő tudósként az akkori hitfelfogás szerint a „megengedettséggel” lévő tételek kutatására is biztatni mert — s mégis misztikus volt, aki elméldékedkor vagy az átváltozásnál nem egyszer könnyezett... egyszer Dosztojevszkij mondasáról beszélgetve — „Isten nem azért büntet, vagy jutalmaz, amit tettünk, hanem azért, amivé lehattunk volna s nem lettünk” — azt mondta: „Sokszor gondolkodom arra, mit mondok, ha az Úristen megkérdezi majd tőlem: »Mit csináltál magadból, Mócsy Imre, felapróztad, eltékozlottad magad, mit értél el, semmire nem vitted» s akkor azt mondom: »Szerettem». Elég lesz?!” —

Ez volt a legendás Páter Mócsy.

18-és fél voltam, mikor megismertem, 25 múltam, mikor elbúcsúztunk. Többé nem láttam. S negyedfél évtized távlatá-

● II. János Pál pápa május 10—13-án Portugáliába látogat és fölkeresi a híres Fatima-i kegyhelyet is.

ból mégis még mindig ilyennek látom. Nem hiszem, hogy eszményitem. S nem hiszem, hogy élete maradványában mássá lett volna.

Megérti most Főtisztelendő Uram, hogy a lendületes félmondat, „Páter Mócsy nem volt szent”, nekem fájt, — mert jó és mégis rossz, egyszerűen, mert nem igaz.

Ockham, akiről doktoráltam, írja „A pokol nem a lángok helye; a pokol az, ahol örökre megfagyott a Szeretet”. E mondat ellenkezője ne lenne igaz?!

Páter Mócsy szent volt. Az egyetlen szent, akit személyesen ismertem. —

Dr. F. Walter Kys (Köln)

AZ ERDÉLYI TEMETŐK SORSA

... Erdélyben tucatnyi neves ember sírjának vész nyoma évente — a házsongárdi temetőben is —, és ezrével a kevésbé ismert emberek sírkövei, a hozzátartozók kényszerű beletörődése és titkolt szégyene folytán. Minthogy senki sem fizette a halott „öröklakásáért” a házért, a hatóságok jogosnak tekintik a sírok felszámolását. Az új temetőgondnokok olcsón árusítják a katolikus és protestáns temetők újrafelhasználható régi sírköveit. Állítólag a temetők nagyrészt állami tulajdonba mentek át, ezért a régi felekezeti temetőket a helyi néptanácsok adminisztrálják... Igaz, hogy Romániában időnkint különböző megokolásokkal államosították magán-tulajdonban lévő ingatlanokat, de egyetlen templom vagy temető sem volt törvényesen államosítva. Mégis sok esetben, leginkább anyagi nehézségek miatt, a felelős egyházi körök engedelmeskedve kétesértékű felszólításoknak, hagyták, hogy kezük-ből kicsússzon a templom és a temető. Az utóbbi években Románia területén az ortodox egyház több mint 120 protestáns és katolikus temetőt vásárolt meg. Több zsinagógát is eladtak, de egyet sem alakítottak át más egyház használatára... A véges kis idő, ami az embernek megadott, hamar elszalad, de a templomok, temetők élnek tovább, bennük él a történelem!... Folyik a magyar emlékek felszámolása. Amit nem vittek el a bontások, azok más módokon is eltűnnek: vastag vakolat alá rejtik őket, vagy Avram Jancu és Eminescu emléktáblák kerülnek föléjük. Cselekedni kell, amíg nem késő!

Thurzó Olivér, Boras (Svédország)

KOVÁCS MARGIT SZOBRAI LEVELEZŐLAPOKON

A híres magyar szobrász műveiről levelezőlaposorozat készült. A 18 színes reprodukció a Münchener Magyar Katolikus Misszióánál rendelhető meg. (Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81.) Egy sorozat ára borítékkal együtt 20.— DM. A tiszta bevétel a Magyar Püspöki Kar által életrehívott Magyar Karitás segélyakcióinak támogatását szolgálja. A képek egyenként is beszerezhetők, áruk ebben az esetben 1.50 DM.

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

FÉLBEMARADT REFORMKOR

Miért akadt el az ország keresztény humanista megújulása? 20 koronatanú és közéleti szereplő 38 tanulmánya az 1930-as években kibontakozó széleskörű magyar társadalmi törekvésekről és mozgalmakról. A Katolikus Szemle, Róma, kiadásában megjelent vaskos kötet ára 45.— DM + portó. Megrendelhető az Életünk címén.

MAGYAR BOROК, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTEKBAŊ.

olcsó áron raktárról. Kérje árlistánkat. JOSEF UDVARHELYI ☎ (0 911) 35 79 21 Virchowstr. 45. D-6500 Nürnberg 10

RUPP LÁSZLÓ hítes törvényszéki fordító, vállalt fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Goethestr. 32. 8000 München 2

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉERT, STÍLUSÁERT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELEL.

ART

DÉMÉNAGEMENTS S. A.

Szállítási vállalat. Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúlra — légiszállítással is — költözködés, bútorraktározás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézése.

Magyarországra is szállítunk! Az összes keleti és nyugati államokba oda - vissza szállítunk.

Magyarországi képviselőnk: Trans COOP, Honvéd utca 28 H-7400 Kaposvár ☎ 0036 (82) 13 - 877.

Magyaroknak kedvezmény! ART Déménagements S. A.

2 rte du Grand Lancy CH - 1211 Genève 26

Telefon 0 22 / 43 36 32 (magyarul is!)

Privát cím: Keresztes László 58 rte de Vernier

CH - 1227 Carouge, GE

Telefon 0 22 / 42 98 36: este 7 óra után.

JOGOSÍTVÁNY! TANFOLYAM ES VIZSGA MAGYARUL.

Gyors, alapos, eredményes! Oktató: Farkas Béla. Cím: Fahrschule Schechinger, Lindwurmstr. 60, 8000 München 2 ☎ 77 66 82, 15.00—19.00 óráig.

RÁTH MÁRTA, hítes fordító és tolmács, magyar-német és német-magyar fordításokat vállal.

St.-Veit-Str. 6, 8000 München 80, Telefon: (0 89) 4 36 23 50

APRÓHIRDETÉSEK

Bonyhádon (Pécstől 40 km-re), zsákutcában, 1250 □ öles területen lévő 5 szobás, hallos, összkomfortos reprezentatív villa, garázzsal eladó. ☎ NSZK 076 24 / 52 15, este 7 óra után.

Hosszabb ideig — 1—2 év — Magyarországon tartózkodni kívánó külföldi magyar részére Szolnok város központjában 2 szobás összkomfortos lakás üresen vagy bútorozottan kiadó. Dr. Gyetvai Béla, Rózsa Ferenc utca 5, III/7, Szolnok. ☎ (565) 36 198.

Ha magányos életébe már beleunt, van magyar nyelvű házastárskereső szerv, mely bizalommal segítséget tud nyújtani Önnek. Információ 5 US \$, 10 DM. GLOBALCONTACT, „EG2D9X“ P.O. Box 325, Sunshine, Vic. 3020. Australia. Kérjük leveleiben címét nagybetűkkel írni!

Megjelent Havasy Gyula tollából „A katolikusok szenvedései 1944—1989“. Ára: 16.— DM. Megrendelhető: Havasy Gyula, H-2524 Nagysáp.

Újra kapható a történelmi Magyarország színes térképe az ország és a vármegyék címereivel Ára csomagolással és szállítási költséggel együtt: 20.— \$. The Magyar Napló Újság, P.O.Box 771, Station „A“, Toronto, Ontario, M5W 1G3 Canada. (Kérjen ingyen mutatványszámot a Naplóból!)

Párizsban élő nyugdíjas nő társat keres 65-70 éves korig. Jellege: „Indián nyár“.

Érzem, hogy megtalálalak, bárhol is élsz. Svájcban élek, 43 éves vagyok, vonzó, intelligens és optimista. Szeretném egy kellemes, megnyerő külsejű, udvarias férfi mellett az élet örömeit és nyugalma is megtalálni egyaránt. Ha a válasz mellé fényképet is kapok, megköszönöm. „Csodálatos szerelem“ jellegre a kiadóba.

Ha szomorú, megtört bánatos szívvel, de mégis vigasztalást nyer, ha megtalálja az özvegy, özvegy párját a küzdelmes élet folytatására. 55—65 éves korig hölgyet keresek házasság céljából. „Téli napok“ jellegre a kiadóba.

36 éves, 178 cm magas magyar férfi keresi komoly szándékkal szeretetre, megértésre vágyódó hölgy ismeretségét. „Veled“ jellegre a kiadóba.

Keressük azt a magyar villanyszerelőt, aki segített 1982. december 28-án a Traiskirchen-i lágérba jutni. Ő kb. 20 éve jött Sopronból Bécsbe. Mi egy bordó színű R 4-gyel voltunk és 3 kisfiúval. Kanadába indultunk. Címünk a kiadóban.

Nagyon nehéz egyedül, 54 éves temesvári menekült, nem gazdag, nem Adonisz, társat keres. Válaszokat „Barátság“ jellegre a kiadóba kérek.

A Balaton déli partján, vízparthoz közeli (kb. 100 m) 3 lakásból álló, 180 m²-es családi ház, elektromos fűtéssel, 914 m²-es kerttel eladó. Cím: Dani Zsuzsanna, H-7633 Pécs, Ybl Miklós utca 5/B. ☎ 36 72 17 278.

„T E T E N Y“ Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer

Kreitmayerstr. 26 - 8000 München 2

Telefon: (0 89) 1 29 63 93 és 4 30 44 98

NYITVATARTÁSI IDŐ: csütörtökön és pénteken 8.30—18.00 óráig, szombaton 9.00—13.00 óráig.

Somlói juhfark	8.90
Balaton olaszrizling	1 liter 5.70
Balaton kékfrankos	1 liter 5.70
Debrői hárslevelű	6.80
Badacsonyi kékvirágú	7.20
Badacsonyi szürkebarát	7.30
Soproni kékfrankos	6.80
Villányi burgundi	7.30
Csopaki rizling	6.80
Zöldszilvái	7.30
Tokaji aszú 4 puttonos	16.50
Tokaji aszú 3 puttonos	14.50
Tokaji számarodni	12.50
Vilmos körtépálinka	24.50
Kecskeméti barackpálinka	27.—
Cseresznye-pálinka	24.50
Kosher szilvapálinka	32.—
Beverage Bitters (Unicum)	0.5 liter 16.—
Pick szalámi	1 kg 27.—
Csaba	1 kg 25.—
Gyulai	1 kg 23.—
Házi kolbász	1 kg 19.—
Dísznócsaj	1 kg 12.50
Véres-májás hurka	1 kg 12.50
Tarhonya, kockasztá	1/2 kg 3.80
Paprika káposztával	0.7 liter 4.90
Paprika káposztával	2 liter 10.50
Desszert szaloncukor	1 kg 16.—

VIDEO! „Forradalom élőben“ — Románia 1989; és „Keresztény ünnepek“

à 69. DM, mindkettő: 125 DM + portó.

ADÁMFIL-Video, Pf. 29, D-5100 Aachen

Telefon - Fax: (02 41) 17 33 55.

SYMPATHIE Partnervmittlung

első kölni házasságközvetítő és ismerkedési iroda, nemcsak az NSZK-ban élő magyaroknak. Hölgyek és férfiak örömmel és bátran 20—85 éves korig, szeretettel és türelemmel, szívvel és értelemmel rajtunk keresztül társat keresnek. Forduljon bizalommal hozzánk. Im Faldergarten 26, 5000 Köln 50 ☎ 0049 (0) 22 36 68 877 munkanapon 19—21 óráig, vagy a rögzítőn.

HELYESBITÉS. Az „Életünk“ novemberi számában megjelent „Az egregyi temetőben“ c. cikkünkbe véletlen tollhiba csúszott: a templom szentélye nem félköríves, hanem egyenes záródású. (Sz. J.)

HARGITA PANZIO

BÉCSBEN a Mariahilferstr.-Andreasgasse sarkán. Székely faragott bútor berendezéssel várja Önt egy családias hangulat. Szobafoglalás telefonon: 0043 / 222 / 96 19 28 és 932 85 64. A-1070 Wien Andreasgasse 1/8.

Szoba Londonban, olcsón reggelivel vagy anélkül, úgyszintén két hálószobás nyaraló kiadó egész éven át az eszaki tengerparton. „Anglia“ jellegre a kiadóhivatalba.

Dr. med. Mayer Zoltán György német és magyar jogi és gazdasági hítes, angol, holland, francia, olasz, román könyvfordító. 6600 Saarbrücken 3. Graf-Stauffenberg-Str. 59. Telefon: (0681) 81 62 32

BÉLYEGGYŰJTŐK!

Minden magyar bélyeg hiányjegyék alapján szállítunk! — Kérje ajánlatunkat! — Specialitások: Levelek - Ritkaságok. - Zepelinrepülések. - Tévényomatok. - Különlegességek állandó vétele és eladása

Kérje díjtalan készletjegyünkünket. TALAS & PARTNER AG Rosenbergstr. 70, CH-9001 St. Gallen

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben \$ 10.— DM 20.— Mindszenty Dokumentation: Ungarns Kirche im Kampf (II). 335 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv. \$ 4.— DM 6.—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászonkötésben \$ 10.— DM 20.—

Szállításnál + portóköltség.

Megrendelhető:

az ÉLETÜNK kiadóhivatalánál Oberföhringer Str. 40 D-8000 München 81 W. Germany

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung KÖNYV ÉS HANGLEMEZ

Sfr.
Dümmerth: Az Anjou-ház nyomában 23.—
A tatárjárás emlékezete 39.—
Király Ilona: Árpád-házi Szt. Margit és a sziget 46.—
Hofer T., Fél E.: A magyar nép művészete (Nagy album sok képpel) 145.—
Szoletsvay: Erdélyi utakon, I., II., III. kötet. (Album sok színes képpel) 425.—
Magnusson: Ásóval a Biblia nyomában (képekkel) 47.—
Huxley: Pont és ellenpont 21.—
Harsányi Zsolt: Magyar rapszódia 69.—
Cserei M.: Erdély története (1661—1771) 99.—
Fügedi E.: Kolduló barátok, polgárok, nemesek 27.—
Remarque: A diadalív árnyékában 37.—
W. Schellenberg emlékiratai 45.—
Roth J.: A Radetzky induló és A kapucinus kriptá 20.—
Studinka L.: Egy marék vadászemlék 22.—
Ordas: Az aradi tizenhárom 25.—
Mitchell: Elfújta a szél, I.—II. köt. 80.— és még sok ezer könyv és hanglez kapható * Kérje katalógusainkat!

Antikvár és nyugati könyvek is kaphatók!

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung Teichweg 16, CH-4142Münchenstein-Schw. ☎ 061/46 59 02 Külföldről: 0041/61 46 59 02

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető terjesztőnkél: Joseph DANI, 3-7516 Hunterview Dr. NW. CALGARY, Alta. T2K 5E4, Canada.

A címére küldött csekken feltüntetendő: „Életünk“. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe küldeni a csekket. Itt egyenkénti beváltásnál a 40.0 DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban. Előfizetési díj egy évre 16.— US \$ + 11.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből küldjük.

ÚJÉVI KÖNYVAJÁNLATAINK!

	DM
BIBLIA, Ó- és Újszövetség	48.—
DANIEL ROPS: Az apostolok és vértanúk egyháza I—II. kötet	35.80
EGRES OCIST: Szent Bernát élete és tanítása	3.40
GAIZLER: Mint orvos és mint teológus	16.—
HARSÁNYI: Az elragadott herceg. Szent Imre életregénye	49.60
HARSÁNYI: A nem porladó kezű király. Szent István életregénye	49.60
HARSCH: Alkoholizmus, Hogyan segítsünk?	14.—
JÁKI OSB.: A tudomány megváltója	26.40
KAMARÁS: Ime az ember. Beszélgetések az embertanról	15.60
MONA-SZEGHALMI: Salkaházi Sára élete és munkássága	17.50
PUSKELY MÁRIA: Bibliai tájakon	34.20
RING: Tapasztalatok a halál küszöbén	17.40
SZEGHY OCARM: A belső várkastély kapuja. Az imáról.	10.70
UNUM, MESTER MARGIT MÁRIA ÉLETE	15.40
VIZ: A torinói lepel és korának meghatározása	16.20

A hazai és külföldi katolikus kiadványokat a leggyorsabban szállítja számlával a Katolikus Magyar Sajtó Munkaközösség, német rövidítéssel KUPA, Distelfinkweg 21, W-8000 München 60. Telefon: (0 89) 8 11 14 24. Telefax: (0 89) 8 14 35 73.

Örömmel küldjük új árjegyzékünket, és várjuk megrendelését.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: Oberföhringer Str. 40. D-8000 München 81. Telefon: (0 89) 9 82 80 52. Felelős Kiadó: a Magyar Katolikus Főlelkésziség Főszerkesztő: P. Szőke János. Felelős szerkesztő: Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber: die Ungarische Oberseelsorge. Oberföhringer Str. 40. 8000 München 81. Telefon: (0 89) 9 82 80 52

Chefredakteur: P. János Szőke. Verantw. Redakteur: Ottó Fejős.

Abonnement: DM 25.— pro Jahr und nach Übersee mit Luftpost DM 40.— ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni! Tengerentútra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre 25.— DM vagy ennek megfelelő valuta. Tengerentútra légi postával 40.— DM. Lapzárta minden hónap 15-én. Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postgiroamt München: Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80 Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto Bankkonto: Bayer. Vereinsbank, Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70 Kath. Ung. Seelsorge „Életünk“. Erscheint 11mal im Jahr. Druck: Danubia Druckerel GmbH, Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. — A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkatonkra, hanem postacsekkontónkra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto, Postgiroamt München, Konto-Nr. 606 50 - 803.

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1990. október 1-től: Apró-, házassági-, általános hirdetés ára soronként (kb. 40 betű) DM 6.— Jellege portóval DM 6.— Külön kívánásokat esetenként árazunk. Üzleti hirdetések soronként DM 9.— Nagybetűs (kétsoros) cím DM 18.— Keretben megkezdett 5 cm-ként DM 12.— Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese. Egymásután háromszori hirdetés esetén 10 százalékos kedvezmény. Egymásután hatszori hirdetés esetén 20 százalékos kedvezmény. Egy évi hirdetés esetén 25% kedvezmény.

Hirdetések határideje minden hónap 15-é befizetve!

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Hivatalos órák a hirdetésekkel kapcsolatban: hétfőtől — péntekig, 10.00—15.00 óra között. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy csak eszidőben érdeklődjenek telefonon.

DIOSZEGHY TIBOR, hítes tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar. Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Telefon: (021 61) 54 13 17.

Cecilia Boucher - Szokolczay, hítes törvényszéki fordító, vállalt franciáról magyarra és magyarról franciára fordításokat. Rue du Bosquet 7, B-7090 Braine-le-Comte, ☎ 0032 67 55 39 78.

Nemzetközi szubvencionált hitelek, illetve magasabb összegű kölcsönök, valamint ingatlan adás-vételek közvetítése Budapestien PONTAI Immobilien, Telefon: 0228-66 68 21.